

Ob prvem srečanju z gradiščanskimi Hrvati

Prvo srečanje koroških Slovencev z gradiščanskimi Hrvati zadnjo soboto in nedeljo na Dunaju in v Velikem Borštofu ni bila le mogočna kulturna manifestacija obeh južno-slovanskih manjšin v naši državi, marveč predvsem tudi zgovorna demonstracija upravičenih skupnih zahtev po uresničitvi določil člena 7 Državne pogodbe.

Člen 7 Državne pogodbe velja namreč za obe manjšini; obe sta zato tudi izročili pred poldrugim letom zvezni vladi v posebnih Spomenicah svoje predloge za izvedbeno zakonodajo; obe sta se letos januarja zaradi nerazumljivega zavlačevanja pri izvajanju mednarodnih zaščitnih določil obrnili za pomoč na predstavnike štirih velesil in obe tudi še danes zamačata na izpolnitev v Državni pogodbi v njuno korist prevzetih dolžnosti.

Vsa ta dejstva so naravnost silila v to, da se je to kulturno srečanje razvilo v mogočen apel obeh manjšin: **Vsaj sedaj po dveh letih, odkar je podpisana Državna pogodba, dajte tudi nam, kar nam gre — enakopraven prostor pod soncem!**

To ni nikakor pretirana zahteva, to je v času človeških pravic samoumevnost, ki so jo velike sile še posebej potrdile s členom 7 Državne pogodbe. Človek bi pričakoval, da bo država, ki je sama terjala skozi desetletje zase enakopravnost in neodvisnost in ki terja enakopravnost tudi danes za svojo manjšino v Italiji, priznala pravice svojim manjšinam.

Toda vse kaže, da ni tako. Prav v zadnjem času vendar doživljamo, kako so vplivne sile na tem, da bi člen 7 secirale in raztrgale na tisoč delov in delčkov in potem še vse posamezne delčke ponovno atomizirale, da na koncu ne bi ostalo ničesar. Dovolj je, da opozorimo le na doseženo prakso, ko poskušajo najprej oddeliti gradiščanske Hrvate od koroških Slovencev; ko z raznimi Bundi poskušajo razkrojiti koroške Slovence na zavedne člane slovenskega ljudstva in na tako imenovane »vindišarje«; ko pri šolski ureditvi ponovno nočejo rešiti celotnega šolskega vprašanja, marveč trenutno izločijo iz njega le srednje šole; ko pod »topografskimi napisi« hočejo razumeti le krajevne napise, nikakor pa ne napise na tleh; ko razlikujejo pri uradnem jeziku med jezikom pri upravnih in sodnih oblasteh, pri teh spet med jezikom stranke in navadne priče in ko končno hočejo o vsem tem do zadnje možnosti raztrganem členu 7 šele glasovati, ali naj sploh velja ali ne!

Prizadeti manjšini s tem načinom reševanja nikakor ne moreta biti zadovoljni, še prav posebno ne, ker v teku dveh let od podpisa Državne pogodbe še ni bilo drugega ukrepa v zaščito manjšin, kot pa sedaj papirnati akt ustanovitve slovenske gimnazije!

Zato pa smo koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati na tem svojem prvem srečanju nedvoumno izpovedali, da vidimo v členu 7 Državne pogodbe celoto, ki se ne sme razkosati, marveč jo je treba uresničiti v vsej njeni obširnosti. Ni drugi člen 7 za gradiščanske Hrvate in drugi za koroške Slovence, marveč je samo eden, ki terja tu in tam uresničitve v zaščito manjšine, ne pa na škodo manjšine različno uresničitve samo v toliko, v kolikor so tu in tam različne okolnosti. Ker slišimo, da so deželne vlade baje že dobile v vpogled nek zakonski osnutek za izvajanje člena 7, je ta naš skupni apel ob drugi obletnici Državne pogodbe še posebno tehten! Vsak osnutek, ki ne bi upošteval zgoraj iznešenih pogledov, da je člen 7 celota in ustvarjen v zaščito manjšin, je zato neuporabljiv in za nas nesprejemljiv. Pričakujemo, da ga bomo

Nevarnost atomskega orožja je treba odvrniti

Odpor proti atomskemu orožju postaja vsepovsod močnejši. Kakor znano, je imelo zlasti opozorilo znamenitega zdravnika in Nobelovega nagrajenca dr. Schweitzerja o nevarnosti poskusnih atomskih eksplozij in njegov apel, naj se s takimi poskusi takoj preneha, velik odmev v svetu.

Novoizvoljeni prezident naše republike dr. Schärff je že pred svojo izvolitvijo podčrtal, da se strinja z apelom dr. Schweitzerja, hkrati pa ga je pozval, da bi prevzel predsedstvo na mednarodni konferenci, ki naj bi se sestala na Dunaju, na tleh nevtralne države, kjer naj bi skušale vse za to poklicane osebnosti izdelati učinkovite smernice za odstranitev atomske nevarnosti, ki vse bolj ogroža človeštvo kot celoto. V enem svojih zadnjih volilnih govorov je dr. Schärff tudi zago-

tovil, da bo v primeru izvolitve apeliral na državne poglavarje vsega sveta, naj zastavijo svojo moralno avtoriteto in ves svoj vpliv za borbo proti atomskemu orožju.

Te dni pa je predsednik Jugoslavije maršal Tito v izjavi listu »Daily Herald« poudaril, da morajo razgovori za razorožitev imeti za cilj prepoved atomskega orožja. Dejal je, da verjame v možnost takšne prepovedi zlasti zato, ker bo zavest o uničevalnosti tega orožja prisilila ljudi, da se odpovedo njegovi uporabi. To je tudi neobhodno potrebno, če se želi človeštvo obvarovati nevarnosti svojega uničenja. Treba je vseh naporov, da se nevarnost atomske vojne ne le zmanjša, temveč da se popolnoma prepreči. Prenehanje preizkušanja atomskih bomb in zmanjšanje oboroženih sil z ustreznimi

ukrepi kontrole bi prispevalo k okrepitevi mednarodnega zaupanja.

Maršal Tito je tudi poudaril potrebo, da se vsa mednarodna vprašanja rešujejo s pogajanjem in sporazumevanjem po načelih aktivnega sožitja. Vsestranski napredek v svetu deluje v smeri vse večjega zblizevanja med narodi in sodelovanja med državami na osnovi spoštovanja neodvisnosti, enakopravnosti in nevmešavanja v notranje zadeve drugih. Odkritje atomske energije — je dejal maršal Tito — je povzročilo, da je obstoj sveta postal skupna stvar vsega človeštva. Zato je danes vprašanje »vojna ali mir« postala svetovno vprašanje tudi v primerih lokalne vojne. Iz tega dejstva izvajajo Jugoslavija in druge države načelo nepriključevanja k obstoječim blokom. Prav tako kakor se v posamezni državi lahko uresniči napredni družbeni odnosi samo z dajanjem polne in prave vsebine gospodarskim, političnim in osebnim pravicam človeka, se na mednarodnem področju lahko uresniči harmonična svetovna celota samo z dajanjem poine vsebine načelom neodvisnosti in enakopravnosti vsem narodom in državam. Maršal Tito je končno še poudaril svoje prepričanje, da bosta človekov razum in zavest vplivala, da se bo svet razvijal v smeri napredka, procvita in miru.

V Italiji pripravljajo izzivalen proces

Na kongresu Zveze borcev Slovenije pretekli teden, ki so se ga kot gostje udeležili tudi zastopniki tržaških, goriških in koroških partizanov, so sklenili tudi oster protest proti procesu, ki ga italijanske oblasti v protislovju z mirovno pogodbo pripravljajo proti bivšim partizanskim borcem briško-beneškega odreda.

Sploh vlada zaradi tega procesa med jugoslovansko javnostjo silno ogorčenje, kar izhaja tudi iz pisanja beograjske »Borbe«, kjer pravi o pripravah procesa, da le-te pomenijo izzivanje vseh zaveznikov in skrunitev milijonov grobov, ki so posejani po vsej Evropi.

Prvi sestanek jugoslovansko-italijanske komisije za manjšinska vprašanja

Na redni tedenski tiskovni konferenci za domače in tuje novinarje je minuli petek predstavnik jugoslovanskega zunanje-ga ministrstva med drugim tudi sporočil, da se bo mešana jugoslovansko-italijanska komisija za manjšinska vprašanja prvič sestala prihodnji torek, dne 21. t. m. Kakor znano, ima ta, v Posebnem statutu londonskega sporazuma o tržaškem vprašanju predvidena komisija nalogo, da proučuje vsa vprašanja, ki so v zvezi z zaščito jugoslovanske narodnostne skupine na Tržaškem ozemlju in italijanske narodne manjšine na jugoslovanskem področju.

Danske volitve brez presenečenj

V torek je nekaj več kot dva milijona volilnih upravičencev na Danskem volilo predstavnike za parlament. Od 750 kandidatov so Danci izvolili 174 poslancev. Kakor doslej je tudi zdaj ostala najmočnejša Socialdemokratska stranka, ki je pri volitvah dobila 70 mandatov. Kot druga najmočnejša stranka se je uveljavila Kmečka stranka s 45 mandati. Obema vodilnima strankama sledijo: konservativci s 30, liberalci 14, Georgova stranka 9 in komunisti s 6 mandati. K tem 174 mandatom za parlament pridejo še en zastopnik nemške manjšine, dva zastopnika Faröerskih otokov in dva zastopnika Grönlandije.

Jeseni slovenska gimnazija

Zadnji torek sta se mudila v Celovcu visoka uradnika ministrstva za pouk, da pregledata vse prostore, ki bi prišli v poštev za slovensko gimnazijo.

Popoldne sta na deželnem šolskem svetu v navzočnosti g. deželnega šolskega nadzornika za srednje šole dr. Arnolda in pravnega referenta na deželnem šolskem svetu g. dvornega svetnika dr. Kristlerja sporočila pozvanima predstavnikoma koroških Slovencev, in sicer predsedniku Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in predsedniku Narodnega sveta koroških Slovencev, da je slovenska gimnazija ustanovljena in da so tozadevni dekreti in odloki že na poti v Celovec. Gimnazija da bo začela s poukom letos jeseni.

Kakor smo zvedeli, je imenovan za ravnatelja slovenske gimnazije g. višji štu-

dijski svetnik dr. Joško Tischler in da bo gimnazija letos pričela s tremi razredi.

Sprejemni izpiti za slovensko gimnazijo bodo predvidoma ob koncu tega šolskega leta v začetku počitnic 8. julija in v začetku prihodnjega šolskega leta septembra meseca.

Ustanovitev slovenske gimnazije je prvi in edini korak, ki ga je naša država v teku dveh let storila za uresničenje določil člena 7 Državne pogodbe. Vse ostale, bolj važne določbe pa še čakajo uresničitve.

Ob tej priložnosti ponovno poudarjamo, da je člen 7 celota in ga je treba rešiti čimprej v vsem obsegu. Njegova razčlenitev in delno reševanje je samo poskus zoževanja njegove vsebine in predvsem nov način zavlačevanja njegove uresničitve, s čimer se nikakor ne moremo zadovoljiti.

Uvalič obiskal Figla

v zvezi z jugoslovanskim stališčem do izvedbe člena 7

V sredo minulega tedna je jugoslovanski veleposlanik dr. Radivoj Uvalič obiskal avstrijskega zunanje-ga ministra Figla in se z njim razgovarjal pol ure. Z ozirom na dejstvo, da se je jugoslovanski veleposlanik šele nekaj dni pred tem vrnil iz Beograda, kjer se je v sekretariatu za zunanje zadeve FLRJ udeležil posvetovanja o položaju slovenske in hrvatske manjši-

ne v Avstriji ter bil nato v tej zvezi sprejet tudi pri predsedniku Jugoslavije maršalu Titu, so dunajski diplomatski krogi mnenja, da je dr. Uvalič seznanil avstrijskega zunanje-ga ministra Figla s stališčem jugoslovanske vlade o uveljavljanju člena 7 Državne pogodbe, ki zagotavlja Slovincem in Hrvatom v Avstriji določene narodnostne pravice.

Obisk poljskega kardinala v Rimu

Skozi Avstrijo je prejšnji teden potoval v Rim poljski kardinal Wyszinski. Kardinal bo ostal v Rimu do začetka junija in je bil te dni tudi že prejet pri papežu. Prihodnje dni pa bo v Vatikanu razpravljalo o raznih pereh in kočljivih vprašanjih.

kot prizadeti dobili v vpogled, preden bo šel pot ustavnega obravnavanja. To pričakujemo s tem večjim upravičenjem, ker nam je bilo to od predsednika ministrskega komiteja za izvedbo člena 7, torej od g. zunanje-ga ministra dr. Figla izrecno zagotovljeno.

Koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati smo ob svojem srečanju izpovedali, da ne terjamo nič posebnega, temveč zahtevamo le pravice, ki nam gredo in ki naj nam olajšajo uresničevati naše poslanstvo kot manjšina: **v mirnem, enakopravnem sožitju z večinskimi narodom graditi in biti most do narodov in ljudstev, s katerimi nas vežejo isti jezik, ista kri in dolgo časa tudi ista usoda!**

Značilna razlika

Ko so pred štirimi tedni listi poročali, da je nekdo stresel svojo jezo na moderno slikarstvo v celovski kolodvorski hali na ta način, da je neopažen vrgel na poslikano steno na vzhodni strani steklenico črnila, ki se je tam razbila, ni kazalo, da bo možno najti neznanega storilca, saj ga nihče ni zasačil ali vsaj opazil pri tem skrivnem poslu. Kljub temu pa je policija po treh tednih uspelo izslediti storilca, nekega celovškega 42-letnega laboranta Manfreda Widmarja, ki je najprej odločno zanikal, a navsezadnje le priznal svoje dejanje, ko mu je policija dokazala nakup črnila.

Ta primer kaže, da zadeva z »neznanimi storilci« le ni tako hudo zapletena, kakor to včasih na prvi mah izgleda. Avstrijska policija in varnostna služba sta namreč v splošnem na dobrem glasu glede sposobnosti pojasnjevanja še tako zamotanih in nepreglednih kaznivih dejanj in dogodkov, ki spada v njuno delovno področje. Tudi izsleditev sprva neznanega atentatorja na celovške kolodvorske freske je potrdila sposobnost, iznajdljivost in sloves naših varnostnih organov.

Toliko bolj čudno in našemu ljudstvu nerazumljivo pa je ob tem, da varnostni organi po 11 tednih še niso našli atentatorjev na dvojezične napise na sedežu slovenskih organizacij in ustanov v Gasometergasse v Celovcu, da še niso pojasnili ponovnih napadov na napis slovenske Hranilnice in posojilnice v Železni Kapli lani ob 10. oktobru, da so ostali »neznani« lanski napadalci na slovenskega duhovnika in slovensko domačijo v Žrelcu in da po skoro štirih letih dinamičnega atentata na velikovski partizanski spomenik zločinci še vedno niso ugotovljeni in kaznovani.

Pri vseh teh in še vrsti drugih, proti našemu ljudstvu naperjenih izbruhov kriminalnega šovinizma verjetno ni manjkalo prstnih odtisov, sledov, stopinj in drugih napotil, ki pri smotrnem trudu običajno dovedejo slej ali prej do izsleditve storilcev kaznivih dejanj. Predvsem pa so v vseh teh primerih dobro znani tisti krogi in zlasti tiste — z Državno pogodbo sicer prepovedane, a s privoljenjem Varnostne direkcije kljub temu delujoče — šovinistične organizacije, ki so prav gotovo idejni če že ne tudi neposredni usmerjevalci vseh šovinističnih izgredivov proti koroškim Slovincem in proti mirnemu sožitju obeh narodov na Koroškem.

Izsleditev celovškega laboranta Widmarja, ki se je skrivaj spravil nad kolodvorske freske, bi niti v pojasnjevanju prekrškov in zločinov neizkušene in neizvežbanega človeka ne mogla zavesti do napačnega zaključka, da je lažje ugotavljati, kje, kdaj in kdo kupuje v neštetih trgovinah črnilo, kakor pa dognati vsekakor manj vsakdanji in na stroge predpise vezani nakup in prodajo dinamita in zažigalne vrvice. Ob taki primerjavi si naše ljudstvo pač upravičeno kroji svoje lastno mnenje, ki ne more biti laskavo za tiste oblasti, ki so odgovorne za zakonitost, za varnost in za mirno sožitje prebivalstva obeh jezikov v naši deželi.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Jugoslovanske ladje za Poljsko

V Jugoslaviji se nahaja v delu 8 tovornih ladij, ki so namenjene za Poljsko trgovsko mornarico. Kakor javljajo v skupnem poročilu ladjedelnice iz Pule in Splita, kjer te ladje izdelujejo, bo tonaža teh ladij znašala od 12.000 do 19.500 ton. Po načrtih predvidevajo, da bodo ladje dograjene in predane Poljski do leta 1962.

Rekorden uvoz in izvoz v Jugoslaviji

Marca so jugoslovanski izvozniki izvozili skoraj za 9,5 milijarde dinarjev blaga. Razen v decembru 1955 in 1956 je to največji izvoz v zadnjih letih. Uvoz v marcu je bil prav tako rekorden, znašal je 18,5 milijarde dinarjev. Od tega odpade na pošiljke pšenice in bombaža iz ZDA 4,5 milijarde dinarjev. Industrija je uvozila za 11 milijard dinarjev reprodukcijskega materiala, ostanek odpade na uvoz strojev.

Deželni zbor za gradnjo podjunske železnice

S soglasnim sklepom je koroški deželni zbor s svojega zasedanja minuli petek odposlal brzojavne čestitke novo izvoljenemu zveznemu prezidentu.

Dnevni red tokratnega zasedanja je med drugim obsegal razpravo in sklepanje o osnutkih zakona o deželni statistiki, o gradbenem redu za Celovec, o računskem zaključku in poročilu koroške deželne zavarovalnice proti požarom in nekaj drugih predlogov, nanašajočih se na gospodarske potrebe nekaterih krajev na severnem področju Koroške.

V zvezi z načrtom, da bo KELAG gradila ob Borovnici pri Apačah novo električno in bo v to svrhu v kratkem razpisala prvi obrok posojila v znesku 40 milijonov šilingov, je deželni zbor soglasno sklenil, da prevzame dežela jamstvo za to posojilo in da se to jamstvo nanaša tudi na drugi obrok tega posojila.

Najbolj živahno je deželni zbor tokrat razpravljal o predlogih za zgraditev železnice med Pliberkom in Št. Pavlom v Labotski dolini. V svojih utemeljevanjih tozadevnega načrta, ki ga je izdelala beljaška železniška direkcija in ki predvideva gradnjo 17 kilometrov dolge proge, so se govorniki sklicevali na to, da je država že kmalu po koncu prve svetovne vojne, 2. decembra 1919, obljubila, da bo poskrbela za direktno železniško zvezo med Celovcem in Labotsko dolino. Za uresničitev sedanjega načrta bi bilo potrebnih 130 do 150 milijonov šilingov, ki pa bi jih bilo mogoče v razmeroma kratki dobi nadoknaditi s prihranki dodatnih transportnih stroškov, ki dosejajo sedaj, ko ni direktne železniške povezave, letno 5,7 milijona šilingov. Socialistični poslanec Wit je v tej zvezi poudaril, da bi gradnja

proge ustvarila pogoje za gospodarski dvig velikovškega okraja, ki predstavlja sedaj gospodarsko mrtvo področje. Vsled pomanjkanja delovnih mest se v zadnjih letih odseli iz velikovškega okraja blizu 1000 delovnih moči, od 100 pa se jih mora 96 voziti na delo izven svojega domačega okraja. Z gradnjo načrtovane proge pa bi bili ustvarjeni pogoji za nastanek gospodarskih podjetij, ki se lahko razvijejo le ob ugodnih prometnih zvezah.

Ko so tudi govorniki ostalih strank podprli in iz podobnih vidikov utemeljili potrebo gradnje takoimenovane podjunske železnice, je deželni zbor s soglasnim sklepom pozval koroško deželno vlado ter vse koroške poslance v dunajskem parlamentu in zveznem svetu, da se pri zvezni vladi odločno zavzemajo za zgraditev omenjene železniške proge.

Kot rečeno, zamisel podjunske železnice je stara že skoro 38 let. Da ni bila uresničena že v prvi republiki, nedvomno ni kriv samo Dunaj, marveč zadene krivda predvsem tudi tiste meščansko-nacionalistične politične kroge na Koroškem, ki so dolga desetletja na vplivnih položajih načrtno zapostavljali slovensko ozemlje in skušali s preprečevanjem gospodarskega razvoja naših krajev obdržati naše ljudstvo v zaostalosti in odvisnosti. Če se danes ne morejo več v toliki meri upirati zahtevam časa in napredka, ni to sad njihovega boljšega spoznanja, marveč so v strahu za svoj politični prestiž pač prisiljeni vsaj na videz podpirati tudi take načrte, ki bi omogočili tudi našim krajem gospodarski dvig in napredek. Glede podjunske železnice bi bil pa po 38 letih obljub in govoričenja že skrajni čas, da se preide končno od besed k dejanju.

Počastitev žrtev fašizma v Mauthausenu

V Mauthausenu, kjer je bilo v času nacističnega terorja uničenih 120.000 ljudi najrazličnejših narodnosti, so tudi ob letošnji obletnici osvoboditve, minulo nedeljo, slovesno počastili žrtve hitlerjevskega nasilja v tem strahotnem koncentracijskem taborišču.

Ob navzočnosti delegacij bivših priporikov in internirancev iz raznih držav so v okviru letošnjih svečanosti odkrili spomenik 32.000 sovjetskim državljanom, ki so končali svoje življenje v Mauthausenu. Odkritja spomenika so se udeležili tudi zastopniki diplomatskih predstavništev mnogih evropskih in tudi nekaterih azijskih držav. Avstrijsko zvezno vlado je zastopal zunanji minister Figl, navzoči pa so bili tudi predstavniki raznih oblasti in avstrijskega političnega življenja. Spomenik, ki je skupno delo sovjetskega kiparja Sigala in avstrijskih arhitektov in inženirjev, je odkril sovjetski veleposlanik na

Dunaju Lapin, ki se je zahvalil avstrijski vladi za pomoč pri postavitvi spomenika. Ob prevzemu sovjetskega spomenika v varstvo avstrijske vlade je zunanji minister Figl, ki je bil tudi sam več let politični pripornik v koncentracijskem taborišču, poudaril željo vseh narodov po miru in pravičnosti ter po takšnem človeškem sožitju, ki vidi v sočloveku brata ne glede na razlike v nazorih. Pravkar odkriti spomenik žrtvam fašizma pa naj bo nam vsem opozorilo, da se ne ustrašimo truda in naporov, da bi bil ta cilj dosežen.

V Mauthausenu so istega dne položili tudi temeljni kamen za spomenik češkim in slovaškim žrtvam. Jugoslovanski veleposlanik Uvalič in druga odposlanstva pa so položili vence tudi pred spominsko ploščo 13.000 jugoslovanskih žrtev, ki so pokopane v Mauthausenu in katerim bodo pozneje pravtako postavili spomenik.

Preosnova gospodarstva v SZ

Pretekli petek je Vrhovni sovjet ZSSR sprejel zelo važne ukrepe o temeljiti reorganizaciji upravljanja sovjetske industrije in gradbeništva na podlagi načrta, ki ga je napravil prvi sekretar Komunistične partije Sovjetske zveze Nikita Hruščev. Načrt reorganizacije predvideva široko decentralizacijo in močan udarec dosedanjemu birokratskemu reševanju različnih gospodarskih vprašanj, kar je zaviralo hiter razvoj v industriji in gradbeništvu. Ukinili bodo kar 26 gospodarskih ministrstev, štiri pa so združili v dve. Bodoča sovjetska vlada bo imela le še 25 ministrstev, namesto ukinjenih pa bodo ustanovljeni gospodarski sveti.

Velikega pomena pri reorganizaciji pa je večja svoboda in samoodločanje posameznih sovjetskih republik, ki bodo imele odslej večjo pristojnost za reševanje perečih gospodarskih vprašanj, kar naj bi pospešilo gospodarski dvig in izgradnjo v posameznih republikah.

Opazovalci poudarjajo izredno daljnosežnost sprejetih sklepov in pravijo, da spadajo med najvažnejše, kar jih je bilo po vojni sprejetih. Ti sklepi tudi na zunaj

kažejo iskanje novih oblik, na podlagi katerih bi se dalo uspešneje urediti gospodarstvo, predvsem industrijo, katere velika zmogljivost doslej ni bila v celoti izkoriščena. Namen nove ureditve pa je tudi dviganje življenjske ravni sovjetskih delovnih množic.

Avstrija dobi od Amerike za 640 milijonov kmetijskih pridelkov

Združene države Amerike bodo do konca junija prihodnjega leta dobavile Avstriji poljedelske preseške v skupni vrednosti 640 milijonov šilingov. Tozadevni dogovor sta te dni podpisala zvezni kancler Raab in ameriški veleposlanik na Dunaju Thompson. Po tem dogovoru bo Avstrija uvozila iz ZDA 200.000 ton krmne koruze, 40.000 ton pšenice, 30.000 bal bombaža, 6.000 ton masti in 215 ton tobaka. Avstrija bo te dobave plačala v šilingih. Iz izkupička pa je 260 milijonov šilingov namenjenih avstrijski zvezni vladi kot ameriška pomoč k izdatkom, ki jih je Avstrija imela in jih še ima z vzdrževanjem madžarskih beguncev.

PO ŠIRNEM SVETU

New Delhi. — Predstavnik indijskega zunanjega ministrstva je izjavil, da bo predsednik indijske vlade Nehru 15. junija prišel v Kairo, kjer bo imel razgovore z egiptovskim predsednikom Nasserjem. Po obisku v Kairu bo Nehru obiskal skandinavske dežele, potem pa bo šel v London na sestanek predsednikov vlad britanske skupnosti.

Washington. — Uradni ameriško-južnovietnamski komunike, ki so ga objavili v Washingtonu, poudarja, da sta se obe vladi sporazumeli, da bosta skupno delovali za združitve Vietnama v svobodi in v skladu z načeli listine OZN. Komunike so objavili po razgovorih predsednika ZDA Eisenhowerja in južnovietnamskega predsednika Ngo Dinh Diema.

Atene. — Enote šestega ameriškega ladjevja, ki so bile med jordansko krizo na vzhodnem Sredozemlju, so nenadoma zaplule v grške vode in se zadržale v pirejski luki.

London. — V Londonu se je začela konferenca petrolejskih družb. Zastopanih je osem najvišjih predstavnikov velikih mednarodnih petrolejskih družb (pet ameriških, po ena francoska, britanska in nizozemska). Na konferenci razpravljajo o položaju petroleja na Bližnjem vzhodu. Med drugim razpravljajo tudi o gradnji naftovoda, ki naj bi preko Iraka in Turčije povezoval Perzijski zaliv s Sredozemskim morjem. Za gradnjo tega naftovoda bodo porabili okrog 300 milijonov funtov šterlingov.

Moskva. — Znanstveniki mednarodnega atomskega instituta v Dubnu blizu Moskve so objavili odprto pismo, v katerem zahtevajo, da je treba ukreniti vse potrebno, da bi odpravili nevarnost atomske vojne. V tem pismu so sovjetski, kitajski, poljski, češki, romunski in mongolski znanstveniki na področju atomske energije izrazili svojo popolno solidarnost z zahodnonemškimi atomskimi znanstveniki, ki so tudi protestirali proti atomski oborožitvi.

Tokio. — Krajevni odbor nacionalnega sveta Japonske za borbo proti nuklearnim poskusom je sklenil, da bo poslal 20. maja v vode Božičnih otokov 200-tonsko ladjo s posadko 27 moč v znamenje protesta proti britanskim poskusom z nuklearnim orožjem. Velika Britanija namreč doslej kljub številnim japonskim protestom še ni odpovedala nameravanih atomskih poskusov.

Budimpešta. — Organ Madžarske delavske socialistične partije »Nep Szabad-sag« piše, da ima Partija sedaj 300.000 organiziranih članov. List ugotavlja, da se kakih 400.000 bivših članov Partije madžarskih delovnih ljudi ni hotelo več vključiti v novo partijo.

New York. — Stalni predstavnik ZDA v OZN Cabot Lodge je skupini članov ameriškega kongresa med njihovim obiskom na sedežu OZN izjavil, da bodo ZDA na letošnjem zasedanju Generalne skupščine sposobne preprečiti sprejem LR Kitajske v OZN.

Peking. — Predsednik kitajske vlade Ču En Laj je v govoru pred kitajskimi študenti izjavil, da so ZDA za železno zavoso, ne pa Kitajska. Poudaril je, da imajo vsi kitajski študenti iz čezmorskih ozemelj popolno pravico, vrniti se v domovino in vnovič oditi iz države, če je to njihova želja.

München. — Predsednik zahodnonemške svobodne demokratske stranke Mayer je ostro obsodil vlado kanclerja Adenauerja, rekoč, da usoda Zahodne Nemčije že zdavnaj ni več v rokah parlamenta, pač pa v rokah birokracije in samovlade Adenauerjeve krščansko-demokratske unije.

Tunis. — Od petega do trinajstega junija bo v Tunisu peti kongres Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov, na katerem bodo razpravljali o krepitvi svetovnega miru, mednarodni solidarnosti delavcev v boju za svobodo ter o ekonomskih in socialnih nalogah delavskih sindikatov.

„Tako donijo naše pesmi“

Z naše poti med gradiščanske Hrvatce

Dunaj in Gradiščansko — dva še nepoznana in zato tem bolj privlačna cilja za pretežno večino izletnikov, ki smo se zadnjo soboto v zgodnjih jutranjih urah z dvema moderno opremljenima avtobusoma potovalnega urada Springer odpeljali iz Celovca. Bili so to mešana in moška zbor SPD »Gorjanci« iz Kotmare vesi in SPD »Bilka« iz Bilčovsa ter plesna skupina SPD »Zila« iz Zahomca, katerim so se pridružili še posamezni nameščenci naših ustanov in podjetij. Pevci in zilska skupina so se v okviru Slovenske prosvetne zveze odzvali povabilu Hrvatskega kulturnega društva, da se udeležijo njegovih prireditev na Dunaju in v kulturnem središču gradiščanskih Hrvatov v Velikem Borištofu ter da tudi s svoje strani prispevajo delež za čim veličastnejšo manifestacijo skupne poti in istega cilja gradiščanskih Hrvatov in koroških Slovencev, ki jih oboji imajo v borbi za uresničitev člena 7 Državne pogodbe in s tem za očuvanje narodnih pravic in interesov.

Dunaj in Gradiščansko — dve svetli točki na daljnem severovzhodu, ki sta

Avstrijcev, je tudi bivališče mnogih Slovencev in drugih Slovanov. Tudi številne koroške rojake je pritegnil magnet Dunaj in je bilo na prireditvi v Schwechater Hof mnogo srečanj; skoraj vsak izmed izletnikov je srečal kakšnega znanca, ki živi na Dunaju. Res mnogi so se odzvali povabilu in je napolnjena dvorana dajala zgovorno sliko močnega slovanskega elementa, hkrati pa tudi pričala, da se Slovani v Avstriji kljub naravnemu in nasilnemu ponemčevanju niso odtujili narodu in materni govorici.

Tako donijo naše pesmi

Krepke so vezi, ki povezujejo slovanske narodnostne skupine v naši državi: sorodnost po krvi, jeziku in kulturi, sličnost življenjskih pogojev in borbenih ciljev. Vse to je izražala tudi prireditev, ki se je od vsega početka razvila v skupno kulturno manifestacijo, v mogočno manifestacijo naše odločne volje do življenja v enakopravnosti z ostalimi sodržavljanji. To je bilo povedano v pozdravnih nagovorih, še bolj glasno pa so to govorile

Veličasten je bil sprejem, ki so ga skupini koroških Slovencev priredili gradiščanski Hrvati v Velikem Borištofu

ma sodelovali pevci iz Kotmare vesi in Bilčovsa, pevci, tamburaši in plesna skupina iz Velikega Borištofa in Dolnje Pulje ter plesna skupina iz Zile, je bila en sam krik vseh tisočev in desetisočev, ki kakor hlapec Jernej trkajo na vrata pravičnosti in terjajo zase in za svoje pravice do svobodnega življenja enakopravnih med enakopravnimi.

Živeti hočemo!

Bilo je prvič po vojni, da so Hrvati nastopili z večjo kulturno prireditvijo v glavnem mestu države, kar je v pozdravnih besedah poudaril predsednik Hrvatskega kulturnega društva g. prof. Schreiner, ki je še posebej pozdravil veleposlanika FLRJ na Dunaju dr. Uvaliča, voditelja koroških Slovencev dr. Petka, predsednika SPZ dr. Zwitterja in celo skupino iz Koroške. Za njim je spregovoril okrajni šolski nadzornik Zvonarič. Po kratkem orisu zgodovine gradiščanskih Hrvatov je nakazal današnjo borbo hrvatske manjšine v tej vzhodni pokrajini, ko se kljub težkemu položaju, kljub razdrobljenosti na številne občine in vasi in pomanjkanju hrvatskega šolstva upira asimilaciji ter bije boj za pravico do življenja na soncu, ki jo ima vsak narodič, pa naj bo še tako majhen. V imenu koroške skupine pa se je zahvalil predsednik SPZ ter naglasil pomembno vlogo, ki jo je v našem življenju odigrala in jo še igra naša pesem. Pesem je bila vedno in povsod spremljeval-

ka našega človeka, ki je tudi v tej svoji pesmi izpovedal: Živeti hočemo!

Železno, prestolnico Gradiščanske, mesto velikega avstrijskega komponista in glasbenika Haydna, smo spoznali šele naslednjega dne, ko nas je prebudilo krasno pomladansko sonce in nas vabilo, da se bliže seznanimo z domovino naših hrvatskih bratov. V Železnem samem sicer močno prevladuje nemški element, vendar izdajajo že številna imena in napisi, da je bil hrvatski živelj svoječasno tudi tukaj močneje zastopan. Danes naseljujejo Hrvati predvsem srednje in vzhodne predele dežele, v kolikor sploh niso ostali pod madžarsko oblastjo, ko so diplomati po prvi svetovni vojni risali meje v zemljevide nove Evrope. Na okoli 60 hrvatskih in dvojezičnih občin je razdeljena hrvatska narodnostna skupina, kateri pa Avstrija njene lojalnosti in privrženosti ni preveč širokogrudno poplačala, o čemer zelo

(Nadaljevanje na 8. strani)

Slikovite narodne noše hrvatskih deklet in zilskih fantov se posrečeno ujema jo v harmonično celoto

KULTURNE DROBTINE

Dramatska delavnica v Salzburgu

Ob podpori dežele in mesta Salzburg so ustanovili v mestu Salzburg posebno ustanovo, ki so ji dali naziv »Dramatska delavnica«. Ta naj bi seznanjala avtorje s pogoji praktičnega odrskega dela. Ustanova ima v načrtu, da naveže stike z že ustanovljenimi podobnimi ustanovami drugod, predvsem na ameriških univerzah. V delovnem odboru ustanovljene institucije so zastopane znane osebnosti gledališkega življenja.

Partizanske pesmi v nemščini

Založba Aufbau v Vzhodnem Berlinu namerava še v letošnjem letu izdati izbor pesmi z naslovom »Pesmi jugoslovanskih partizanov«. Pesmi bodo izšle v prevodu avstrijske književnice Ine Jun Brode. V izboru bodo zajete najlepše pesmi jugoslovanskih pesnikov, ki so se sami bojevali v vrstah partizanske vojske. Prevajalka in književnica Ina Jun Brode se je rodila v Zagrebu. Jugoslovansko književnost popularizira v inozemstvu s prevodi, pa tudi s predavanji.

Dve deli iz 16. stoletja

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani je kupila dve zanimivi redkosti, in sicer knjižico o turškem carju Bajazitu, ki jo je tiskal prvi ljubljanski tiskar Janez Mandel leta 1579, in prvo izdajo radkega potopisa, natisnjena leta 1531 v Avstriji. Potopis, ki je objavljen v nemščini, kakor tudi prva knjiga, sta delo Slovenca Kiripečiča, ki je opisal v njej svoje potovanje v Carigrad k turškemu sultanu Sulejmanu Veličastnemu. V izredno lepo ilustrirani knjižici so reprodukcije lesorezov mest Krupe, Višegrada, Kamengrada in drugih. V potopisu so zanimive podrobnosti o Bosni v 16. stoletju. Druga izdaja tega potopisa je bila izdana šele mnogo pozneje, namreč leta 1908.

Davki zapirajo gledališča

Eno največjih londonskih gledališč Stohl je zaprlo vrata, ker ne more plačevati visokih davkov oziroma visokih taks za posamezne prireditve. Zaradi visokih taks in obveznih davkov je moralo že lani zapreti v Angliji dvanajst gledališč in okoli dve sto kinematografov.

naše slovenske in hrvatske narodne pesmi in narodni plesi. Vsaka posamezna točka pestrega programa pod geslom »Tako donijo naše pesmi«, pri katerem so izmeno-

Operna pevka Mlejninkova doživela lep uspeh

Pretekli petek je bila v celovškem Mestnem gledališču premiera Verdijeve opere »La Traviata«, ki je bila za celovško publiko pravo doživetje, kajti tako kvalitetne predstave so za Celovec prava redkost. Režijo te lirične opere je vodil Curt Hampe, ki je predvsem spoznal, da je treba zasesti vlogo Violette s človekom, ki ima vse sposobnosti življenja in vlogi in tudi glasbeno-tehnične kvalitete. Zato se je režiser odločil za gosta, in sicer za ljubljansko operno pevko Manjo Mlejninkovo, ki je s svojim izvajanjem dokazala, da je režiser dobro izbral. Publika je Mlejninkovo pozdravljala z navdušenimi aplavzi. Velikemu uspehu dobro šolane in izvežbane pevke pa so posvetili mnogo po-

zornosti tudi vsi kritiki, ki so si enotni v tem, da ni samo odlična pevka, pač pa tudi sijajna igralka, ki razpolaga z vsemi vrlinami, ki so potrebne za težko vlogo Violette. V glavnem je bil celotni ansambl zelo uspešen, predvsem bi mogoče poudarili, da je tudi partner Mlejninkove William Blankenship zelo uspešno nastopal in dopolnjeval kot Alfred.

Občinstvo je predstavo spremljalo z velikim navdušenjem in ni varčevalo s priznanji v obliki glasnega aplavdiranja. V znak priznanja so posamezniki in organizacije obdarili umetnike s številnimi šopki. Takih premier si celovško občinstvo še želi, pa tudi gostovanj naj bi bilo čim več.

Slovenski film „Dolina miru“ povsod ugodno sprejet

Slovenska filmska ustvarjalnost je že zelo uspešno napredovala, tako da se Slovenci že ponašajo z nekaj filmi, ki so si pridobili sloves tudi izven meja domovine. Tako je na primer film »Kekec« potoval že mnogo dežela in povsod bil ugodno sprejet. Zelo ugodno je bil v domovini ocenjen film »Dolina miru«, ki je na filmskem festivalu v Puli lani prejel tudi nagrado. Letos pa so ta film izbrali za mednarodni filmski festival v Cannesu, kjer je bil prav tako dobro sprejet, čeprav so film predvajali takoj za velikimi filmi, kot so na primer »Don Juan« in »V osemdesetih dneh okrog sveta«. Mednarodni kritiki so film kar dobro ocenili. Za slovenski film pa so se zanimali tudi tuji filmski producenti, režiserji in posamezni igralci.

Film »Dolina miru«, ki se odlikuje po svoji humanistični tematiki, po lepih pokrajinskih motivih iz Jugoslavije in po

svoji umetniški ravni, je značilen tudi po tem, da tri glavne vloge igrajo igralci treh različnih narodnosti in treh materinskih jezikov. Tako govori štiriletna Avstrijka Evelina Wohlfeiler nemško, znani črnski igralec John Kitzmiller govori angleško, devetletni Jugoslovčan Tugo Štiglic pa govori slovensko. Kljub temu pa film, ki obravnava težke medvojne tragedije, vsak lahko razume, ki obvlada vsaj enega od teh treh jezikov.

Jugoslovanski generalni konzulat v Celovcu in Avstrijsko-jugoslovansko društvo bosta ta film predvajala v posebni predstavi 24. maja 1957 ob 20. uri v slavnostni dvorani trgovinske zbornice v Celovcu, Bahnhofstrasse. K predstavi je vsakdo prisrčno vabljen. Vstop je prost. Kdor ima le nekaj časa, naj si ogleda slovenski film, ki je kvaliteten umetniško kakor tudi po tematiki.

Dunaj, večno lep in privlačen

Nepopisen je vtis, ki ga Dunaj napravi na človeka, ki pride prvič v to mesto. Tako je šlo tudi večini naših izletnikov in bo ostal spomin na teh nekaj ur, ki smo jih preživeli v prestolnici Avstrije, gotovo dolgo svež. Razdeljeni na manjše skupine smo si pod vodstvom naših »starih Dunajčanov« ogledali nekatere privlačnosti ob Ringu in v središču mesta, skupno pa obiskali še Schönbrunn in Prater. Za mnoge je bil nenavaden tudi naslednji utrinek: po cesti so se ob nepretrganem zavijanju siren spustila v divjo vožnjo policijska vozila, katerim je sledila dolga vrsta blestečih se vladnih in diplomatskih vozov, pred vhomom v hotel Ambassador, ki je bil okrašen z avstrijsko in afganistansko zastavo, pa so se v strunnem koraku menjavale vojaške straže v elegantnih paradnih uniformah in s čeladami, ki so se veselo svetlikale v žarkih krasnega pomladanskega sonca. Državniški obisk — za tujca dogodek, za Dunaj nekaj običajnega, vsakdanjega.

Dunaj s svojimi znamenitostmi: veličastnimi zgradbami, ki so vsaka umetnost zase, izrazito trgovinskimi cestami, prelepimi parki in drugimi zanimivostmi, atrakcija v mednarodnem merilu in ponos vseh

Št. Janž v Rožu

Preteklo nedeljo smo imeli pri nas pri srčno poročno slavje. Zakonško zvezo za življenje sta sklenila mlada človeka, oba iz družin, ki jih vsi poznamo in cenimo. Lastnosti, ki so jih gojili starši v obeh družinah novoporočencev, so globoko zasidrane v mladem paru. Poleg marljivosti in sposobnosti v borbi za vsakdanji kruh odlikujejo družine narodna zavednost, zvestoba in predanost svojemu ljudstvu ter aktivna dejavnost za naše skupne koristi in prizadevanje za naše visoke cilje.

Taka sta mlada Tinca Lapuše in Hanzi Inzko, ki sta se minulo nedeljo poročila. Oba sta se poklicno izobrazila in usposobila za življenje. Tinco poznajo številni gostje iz hotela Korotan v Sekiri, ko je znala sprčno servirati, ker si je poprej osvojila lepo stopnjo strokovnega znanja v gospodinjstvu in gostinjski šoli ter dobri praksi. Hanzi pa je izučil mehanik, zaposlen pri tvrdki Joweinig v Celovcu. Oba novoporočenca sta bila marljiva prosvetna delavca, Hanzi pa je znan tudi kot navdušen športnik-smučar.

Ženitovanjsko slavje je bilo v gostoljubni gostilni pri Tišlerju, kjer so se gostje v sproščnem, razigranem domačem razpoloženju s Tinco in Hanzijem vred veselili srečnega življenjskega dogodka in koraka v novo življenjsko razdobje.

Iskreno čestitamo in želimo, da bi bila mlada novoporočenca deležna srečnega in lepega družinskega življenja na mnoga leta!

Bekštaju — Brnca

V našem kraju smo že dolgo pogrešali primerno šolsko zgradbo in ustrezajoče učne prostore. Trenutno se uči okoli 130 šolarjev, manjše se dopolne in popolne, še v zasilo prezidanih gostilniških prostorih. Zaradi tega je umevno, da se je naša občina že dolgo bavila z načrtom, da bi postavili primerno šolsko poslopje. Danes smo že tako daleč, da je gotovo, da bodo imeli naši otroci že v prihodnjem času pouk v novih, sodobnih šolskih prostorih.

Za novo šolsko zgradbo smo si izbrali lepo lego v Spodnjem Bregu pri Brnci. V surovem stanju je dvanadstropno šolsko poslopje že pozidano. V šoli bo pet modernih razrednih prostorov, fizikalni prostor, telovadna dvorana, dva razredna prostora za kmečko nadaljevalno šolo, kuhinja in različni drugi stranski prostori. Računajo, da bodo šolarji že v prihodnjem letu tako srečni, da bodo deležni blagodatnih novih, lepih šolskih prostorov, kjer upamo, da bodo tudi učni uspehi koristnega znanja za življenje lepi ter da se bo doraščajoča mladina vzgajala v koristne člane človeške družbe in predvsem v zvestobi do svojega ljudstva ter v narodni strpnosti v mirnem in plodnem sožitju obeh narodnosti v deželi.

Skupni stroški za pozidavo nove šole znašajo okoli 4,5 milijona šilingov, kar je v glavnem priskrbel občina. Pod vodstvom socialističnega župana Fritza Schmieda pa rešuje občina tudi stanovanjske probleme, ki so pri nas še vedno pereči. Precej bo tej pomanjkljivosti odpopmogla dvanajstodružinska stanovanjska hiša v Zgornjem Bregu. V ostalem ima občina v svojem proračunu predvideno znatno vsoto za popravo in izgradnjo občinskih poti, nadalje 290.000 šilingov za razširitev socialnih podpor, za pospeševanje javnega gospodarstva 170.000 šilingov ter lepo vsoto za gasilni dom v Diči vesi. Naša občina spada med največje občine v deželi.

Pliberk — Celovec

Najmlajši Breznikov sin Kristl, ki je zaposlen pri veletrgovini z vinom Breznik & Co., se je preteklo soboto poročil. Pri poslovanju s tvrdko »Vino-Koper« se je seznanil z Mileno Kukanjevo, računovodkinjo pri tamošnjem podjetju in sklenila sta zvezo za življenje.

Poročno slavje so priredili v kraju neveste, kjer so se gostje, med temi ženinovi sorodniki iz Koroške, prav dobro imeli. K dobri volji je svoje doprineslo južno sonce in odlično tekoče grozdje koprskih vinogradov. Po slovesu sta se mlada novoporočenca podala na ženitovanjsko potovanje na Jadransko morje. Mnogo sreče in čestitamo!

Po naši zemlji

Št. Jakob v Rožu

Motorizacija iz dneva v dan narašča, narašča pa s tem tudi nevarnost, ki na cesti preti vsakomur, ki se sredi prometa ne ravna točno po predpisih. Ze samo na Koroškem zabeležijo sleherni dan celo vrsto prometnih nesreč in ne mine tedna, da ne bi cestni promet zahteval svoje žrtve. Ni tako zgrešeno naziranje, da pomeni promet s svojimi nevarnostmi novo obliko vojne in se človek kar zgrozi, ko bere podatke o žrtvah prometa zlasti v kakšnem večjem mestu. Sicer je to pojav novega časa, ki zahteva vedno in povsod mnogo hitrejši tempo, kot so ga bili vajeni ljudje pred desetletji, vendar pa to še nikakor ne opravičuje neodgovornega divjanja po cestah, kjer posebno pešci ob nadaljnjem takem razvoju kmalu sploh ne bodo več varni.

Zadnjo nedeljo zvečer se je pripetila huda prometna nesreča tudi na cesti sredi naše vasi. Železničar Maks Greibl iz Spodnjih Borovelj pri Ledenicah je s svojim motornim vozilom zadel v 74-letno Vrbnikovo mater Marijo Lederer, katera je pri padcu utrpela tako težke poškodbe, da je nekaj ur zatem umrla. Tudi vozač ter njegova spremljevalka sta bila lažje poškodovana.

V sredo smo tako tragično preminulo Vrbnikovo mater spremili na pokopališče ter jo ob udeležbi številnih sorodnikov, znancev in prijateljev položili k zadnjemu počitku. Poslovili smo se od žene in matere, katere življenje je bilo izpolnjeno z delom in skrbjo za družino, za domačijo. V mlajših letih je bila Marija Lederer šivilja, potem pa je morala skupno z možem skrbeti za uspevanje svojega gospodarstva, Vrbnikove kmetije. Njen mož je bil tudi več let v Ameriki, v času nacističnega vladanja pa so ga kot zavednega antifašista in slovenskega narodnjaka odpeljali v KZ-taborišče, od koder se je vrnil bolan in je kmalu podlegel posledicam trpljenja in preganjanja.

Rajni Vrbnikovi materi želimo, da bi mirno počivala v domači zemlji, žalujočim svojcem, posebno pa hčeram, katerih ena živi z družino v Ameriki, pa izrekamo naše iskreno sožalje!

Žrelec

V torek ponoči minulega tedna je gospodinja v gostilni Schlosswirt v Žrelcu na svoje veliko prepaščenje zapazila ogenj

Premogovnik v Libučah potrebuje pomoč

Pred nedavnim so na seji koroške deželne vlade pod predsedstvom namestnika deželnega glavarja Krassniga obravnavali med drugim tudi vprašanje premogovnika v Zgornjih Libučah pri Pliberku.

V temeljitem poročilu je zadevo obrazložil deželni svetnik Sima in je potem, ko je na podlagi strokovnih preiskav nakazal rentabilnost podjetja, naglasil potrebo aktiviziranja libuškega premogovnika v okviru programa za nadoknadno

Gradbeni načrt celovške mestne uprave

Tiskovni urad celovškega magistrata poroča, da namerava mestna uprava na oglu Kumpfgasse - Sariastrasse zidati Dom mladine in stanovanjsko hišo. Za obe zgradbi je predvidena vsota 3,32 milijona šilingov, ki naj bi bila krita iz izrednega proračuna. Pričeli so z gradnjo stanovanjske hiše ter jo bodo gradili s sredstvi za pospeševanje gradnje stanovanj.

Računajo, da bodo stanovanjsko zgradbo postavili v surovem stanju že v tem letu, dokončali pa do jeseni prihodnjega leta. Stanovanjsko poslopje bo obsegalo štiri nadstropja, kjer bo v vsakem nadstropju po dvoje stanovanj, skupno torej osem stanovanj z vsemi potrebnimi stranskimi prostori, kopalnicami in sanitarnimi napravami. Profesionalna dela bodo izvajale celovške tvrdke.

v okoli 10 metrov oddaljenem gospodarskem poslopju. Na njen krik so hiteli mož in nekaj gostov, ki so bili še v gostilni, da so rešili živino. Ogenj se je širil s silno brzino. Ko je prispela domača požarna bramba, je bilo poslopje, ki je bilo pokrito s škodli, že popolnoma v plamenih. Visoko leteči goreči škodli so ogrozili sosednja poslopja in umetni mlin, ki stoji kakih 300 metrov proč od mesta požara.

Kmalu je požar zajel tudi stanovanjsko poslopje. Na srečo je žrelskim gasilcem ob sodelovanju gasilcev poklicne požarne brambe uspelo, da so ogenj na stanovanjskem poslopju, ki je pravtako pokrito s škodli, pogasili in tako rešili šele pred enim letom obnovljeno hišo. Požarne brambe, katerim se je pridružila še bramba iz Celovca—Št.-Petra, Limarč in Podkrnosa, so bile dobre tri ure v akciji ter so mogle obvarovati več objektov, ki so bili v veliki nevarnosti.

Veliki požar je uničil tudi kmetijske stroje in orodje ter cenijo nastalo škodo na okoli 150.000 šilingov.

Kamen

Nedavno tega je umrla Katica Oraš, žena inženirja Iga Oraša. Pokojno smo pokopali na pokopališču v Tinjah, kjer smo jo položili v grobišče njene matere. Trem žalujočim hčerkam in ostalim svojcem izrekamo naše sožalje!

Pečnica

Na Gašparčevi domačiji nad Baškim jezerom je bilo v nedeljo, 5. maja, prijetno ženitovanjsko razpoloženje. To nedeljo je bil poročni dan Jožefa Mikla, p. d. Gašparčevega, in Marije Smolejeve iz Gozda na Gorenjskem. Kot poročni prič sta bila ženinov brat dr. Franc Mikl, živinozdravnik v Borovljah, in Franc Arnejc, posestnik v Spodnjih Borovljah, ženinov bratranec g. župnik Gabruč, ki je opravil cerkvene poročne obrede, pa je novoporočenecema spregovoril poročni govor.

Na svatovščini je bilo domače in prijetno, k čemer so prispevali tudi domači pevci in godba, ki je igrala v istega dne otvorjeni Blatinčevi gostilni. Mlademu zavednemu paru iskreno čestitamo in želimo, da bi bila nova družinska celica srečna, se krepko razvijala, ker prepričani smo, da bosta vzgajala tudi svoj naraščaj po vzorih, ki sta jih sama dojela v družinah, iz katerih izhajata.

gospodarsko pomoč za nerazvite in zaostale kraje na južnem Koroškem. Sklenili so, da bodo predložili finančnemu ministru prošnjo za brezobrestno investicijsko posojilo.

Razvoj obratovanja tega premogovnika bi bil brez dvoma velikega gospodarskega pomena za okolico, ki je revna na industrijskih podjetjih. Premogovnik bi poživil delovne možnosti in bi na drugi strani investirana vsota spet prišla v korist domačemu gospodarstvu v kraju, zato pričakujemo, da bo prizadevanje deželne vlade našlo tudi razumevanje na pristojnem mestu na Dunaju.

Meseca maja — darujte za Rdeči križ

Pod geslom »Vse v službi Rdečega križa« je ta človekoljubna ustanova tudi letos v maju uvedla akcijo za zbiranje prostovoljnih prispevkov za plemenite namene organizacije ter za prosveto o njenih ciljih.

Tudi koroška deželna zveza avstrijskega Rdečega križa potrebuje sredstva za svoje mnogostranske rešilne namene. Ob tej priložnosti je tudi deželni glavar Wendenig pozval koroško prebivalstvo, da v teh tednih po svojih močeh daruje za Rdeči križ ter zaključuje svoj poziv z besedami: Pomagajte Rdečemu križu z vašimi prispevki, da more tudi on spet pomagati!

Razne vesti iz Koroške

V Št. Petru v grabštajnski občini sta se minulo nedeljo dva dečka, petletni Erich in šestletni Jakob Savnik, igrala v drvarnici. Za igračo sta vzela sekiro in ko je Jaka hotel na tla precepiti desko, ki jo je držal Erich, ga je zamahnil v desno roko in mu odsekal dva prsta, sredinec in prstanec, ter mu še nekoliko poškodoval mali prst.

Za nedeljsko »Volkshilfe-tombolo« v Celovcu je vladalo ogromno zanimanje in cenijo, da se je prireditve udeležilo okoli 25.000 ljudi. Ze precej pred pričetkom se je množica zbirala na velesajmskem prostoru in nestrpno čakala, da so začeli izklicevati številke. Napetost se je stopnjevala in dosegla vrhunec, ko je šlo za 20

Preselitev advokatske pisarne

Opozarjamo na preselitev advokatske pisarne našega rojaka dr. Milerja v posebne pisarniške prostore v Bahnhofstrasse 38, II. nadstropje, levo.

glavnih dobitkov. Za glavni dobitek »Opel-Rekord« so morali žrebat med dvema zadetnikoma in je žreb odločil v prid nameščenca pri celovski poštni direkciji dipl. ing. Modreja, ki se je že z novim avtomobilom odpeljal domov. Drugo tombolo, motorno kolo, je zadela Ana Bürger, doma tudi v Celovcu.

Izredno srečo je imel vinski trgovec Janez Rexeis iz Velikovca, ko je v ponedeljek okoli pol devete ure zvečer strmoglavil s svojim avtomobilom z Dješke ceste kakih 19 metrov navzdol po bregu. Avtomobil se je večkrat prekucnil, vendar se je voznik samo lažje poškodoval na desni roki. Prav tako je utrpel le lahke poškodbe tudi natakarn Brunner iz Velikovca, ki se je vozil v tem avtomobilu.

Minuli teden se je na Koroškem primerilo 90 prometnih nesreč, pri katerih je bilo 77 oseb poškodovanih, 2 pa mrtvi. V vsej državi je bilo 1184 prometnih nesreč in pri teh 946 oseb poškodovanih, 18 pa mrtvih. Pri skupnih prometnih nesrečah je spet 29 voznikov pobegnilo, v 82 primerih pa so ugotovili, da so bili vozniki pod vplivom alkohola.

Neka trgovka v Celovcu je prijavila policiji da ji je nekdo ukradel iz torbice, ki jo je imela za prodajnim pultom, okoli 15.000 šilingov. Kriminalni uradnik je prijel 16-letnega vajenca, ki je tatvino tudi priznal. Denar je skrnil v torbico na svojem kolesu in dejal, da si je nameraval kupiti moped.

Letošnje šolske počitnice

Na Koroškem, Solnograškem, Štajerskem in Predarlškem bodo letošnje poletne šolske počitnice od drugega ponedeljka v juliju do drugega ponedeljka v septembru, ko se prične šolsko leto 1957/58.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, 18. maja do četrta, 23. maja 1957 film:

»Brezpravna dežela«
(Gesetzloses Land)

v soboto, 18. maja ob 20.30 uri v Lednicah pri Rauschu,
v nedeljo, 19. maja ob 14.00 uri v Beli pri Sorgerju,
ob 20.30 uri v Globasnici pri Šoštarju,
v torek, 21. maja ob 20.30 uri v Šmihelu pri Šercerju,
v sredo, 22. maja ob 20.30 uri v Št. Primožu pri Voglu,
v četrtek, 23. maja ob 20.30 uri v Št. Janžu pri Tišlerju.
Film za mladoletne ni dostopen.

KOLENDAR

Petek, 17. maj: Bruno
Sobota, 18. maj: Erik
Nedelja, 19. maj: Peter C.
Ponedeljek, 20. maj: Bernardin
Torek, 21. maj: Feliks
Sreda, 22. maj: Emil
Četrtek, 23. maj: Janez Kr.

Človek — žrtev napredka

Zdravniki se vedno bolj zanimajo za vprašanje, kakšen zrak vdihujejo ljudje in v kakšnem ozračju živijo; saj je ravno slab zrak vzrok premnogih bolezni. Tovarne in druge naprave, ki jih je zgradil človek, naj bi človeku pomagale, lajšale življenje in dvigale življenjsko raven, ga namreč z druge strani dušijo. Nemci so izračunali, da plava nad vsem ozemljem Zahodne Nemčije ogromna količina prahu in saj, s katero bi lahko napolnili kar 70.000 železniških vagonov. Samo nad Porurjem pade letno na tla okoli 60.000 ton prahu in saj. Eno izmed najbolj »umazanih« mest v Zahodni Nemčiji je Duisburg. Tam pade mesečno na vsak kvadratni kilometer 42 stotov saj in prahu. Seveda niso to saje in prah samo iz tovarn, temveč

tudi iz kuhinj in stanovanjskih peči. Tej nesnagi pa je treba dodati še različne škodljive pline, ki polnijo ozračje. Sem pridejo v veliki meri tudi izpušni plini pri vseh mogočih motornih vozilih, ki polnijo današnje ceste.

Predvsem izpušni plini pri motornih vozilih so nevarni. Zaradi tega postavljajo sedaj zdravniki zahtevo, da bi avtomobile in druga vozila ob izpušnih ceveh opremili še s posebnimi filtri. Izračunali so, da gre skozi pljuča človeka, ki živi v industrijskem in zelo prometnem mestu, od 30.000 do 50.000 litrov zraka, ki je pome-

šan s sajami, prahom, ogljikovim oksidom in žveplom. Takšen zrak pa vsekakor pospešuje vsemogoče bolezni kakor glavobol, naduho, pljučne bolezni in pa tudi krvne motnje.

Ravno iz teh razlogov je predvsem za prebivalce industrijskih in prometno postavljenih krajev priporočljivo, da se med letom večkrat odpeljejo na podeželje, ki je vsaj še delno nekoliko na boljšem glede čistoče zraka, in v čistem zraku preživijo nekaj dni, da se njihovo telo nekoliko okrepi in pljuča nasitijo z dobrim zrakom.

Oče Sherlocka Holmesa

Sir Arthur Conan Doyle (1859—1930), pisec svetovno znane serije kriminalnih romanov o izmišljenem slavnem detektivu Sherlocku Holmesu, je bil po poklicu zdravnik, toda posel mu je slabo uspeval. Takole pravi sam: »Moja ordinacija je obstajala iz čakalnice in sobe za pregled. Toda medtem, ko sem jaz čakal na paciente v ordinacijski sobi, ni bilo v čakalnici nikogar, ki bi čakal name.« Zato je med svojimi ordinacijskimi urami bebral časopise in revije, ki so tedaj pričele objavljati zabavno čtivo za občinstvo, ki potuje z vlakom. Doyle je tedaj prišel na idejo, da bi ljudje gotovo bolj vzljubili oni časopis, ki bi namesto zgodb, ki nimajo med seboj nobene zveze, objavljali serijo zgodb, v katerih nastopa stalno ista glavna oseba. Po njegovem mnenju so zgodbe v nadaljevanjih prej ovira kot korist za časopis, kajti prej ali slej čitalec to ali

ono nadaljevanje izpusti in njegovo zanimanje popusti.

Časopis »Strand« je bil prvi, ki je to njegovo zamisel pograbil in uresničil. Prva zgodba iz serije o detektivu Sherlocku Holmesu, pod naslovom »Strah na Češkem«, je bila objavljena v »Strandu« julija 1891, njej pa so sledile mnoge druge, ki so izšle pozneje v posebnih zbirkah: »Pustolovščine Sherlocka Holmesa« (1891), »Spomini Sherlocka Holmesa« (1894) in dr., ki so proslavile ime Conana Doylea po vsem svetu. Ime njegovega junaka Sherlocka Holmesa pa je postalo še slavnije od imena njegovega ustvaritelja. Sherlock Holmes je ena od štirih najbolj zanimivih in najpopularnejših literarnih stvaritev vse angleške književnosti: Romeo predstavlja ljubimca, Shylock skopuha in oderuha, Robinson Crusoe pomorščaka in pustolovca, Sherlock Holmes pa športnika in lovca na zločince.

Pobarvane ceste

Zakaj morajo pravzaprav biti vse ceste sive? Ali bi jih ne mogli lepo pisano pobarvati? Z barvami bi lahko določili, katera cesta je glavna in katera je stranska.

Ta zamisel se ni rodila v glavi kakšne ženske, ki bi rada videla, da bi bila barva ceste prilagojena barvi njene obleke. Nasprotno, rodila se je v glavah strokovnjakov za promet. Barvanje cementa ni danes nobena težavna reč več. Kemiki so pred kratkim odkrili barve, s katerimi lahko po želji barvamo cement.

Po mnenju strokovnjakov bi ceste, ki bi bile obarvane v različnih barvah, znatno zmanjšale število prometnih nesreč. Mestni promet bi postal skozi to preglednejši. Glavne ulice bi lahko z drugo barvo ločili

od stranskih. Kolesarske poti, avtobusne postaje, prehode za pešce, prostore za parkiranje bi prav tako lahko označili z različnimi barvami.

Možnosti, ki nam jih nudijo pobarvane ceste, so velike in jih danes še sploh ni mogoče oceniti. Mnogo napisnih tabel, ki so danes že zaradi velikega števila postale nepregledne, bi na ta način odpadlo. Pri vsem tem pa se barva nikoli ne bi zbrisala ali zbrusila, ker bi betonsko kašo kar pomešali med obarvani cement.

Čeprav prometni strokovnjaki mnogih evropskih držav že resno razpravljajo o uvedbi barvanih cest, gre vendar za idejo, ki je še ne bo mogoče tako naglo uresničiti. Torej se bomo morali še nekaj časa voziti po sivih cestah.

Anglija noče ostati otok

Že več kakor 150 let je stara misel, da bi spojili Anglijo z evropsko celino s podmorskim predorom. Zdaj je ta misel spet prišla v ospredje. Britanski spodnji dom je že izvolil parlamentarni odbor, ki bo proučil načrte za gradnjo.

V začetku osemdesetih let minulega stoletja so začeli prvič na obeh straneh Rokavskega preliva poskušati kopati, vendar je delo zastalo že po prvih štirih kilometrih. Danes je gradnja 35 kilometrov dolgega podvodnega predora mogoča in zlahka uresničljiva, saj je gradbena tehnika v zadnjih desetih letih zelo močno napredovala. Predor bi predvsem uporabljali za prevoz blaga na skupno evropsko tržišče, s tem pa bi odpadli dosedanja stroški za natovarjanje in raztovarjanje tovornih ladij. Z zmanjšanjem teh stroškov bi se že v kratkem povrnila sredstva, potrebna za gradnjo tunela, ki bo povezoval britanski otok z evropsko celino. S tem bi Anglija tudi izgubila pravi značaj otoka, ker bistvo otoka je v tem, da s celino nima nobene zveze po kopnem.

Največji umetni otok na svetu

V Mehiškem zalivu so pred kratkim dokončali gradnjo največjega umetnega otoka na svetu. Umetni otok bodo uporabljali za podvodno črpanje bogatih zalog nafte. Otok je visok 30 metrov, v dolžino meri 70, v širino pa 54 metrov. Njegovi električni generatorji bi lahko oskrbovali z električno energijo mesto s 6000 prebivalci. Vrtni stroji so opremljeni s tremi Diesel-električnimi motorji, ki imajo po 875 konjskih moči. Na otoku je prostora za 50 ljudi, vse zgradbe pa so opremljene z napravami za klimatizacijo. Na umetnem otoku so med drugim tudi velika kuhinja, jedilnica, več kopalnic, športna in plesna dvorana, več prostorov radijske oddaje in televizija ter številne pisarne.

Od kod imena mesecev?

Mesec januar je dobil ime po rimskem bogu vojne in miru Janusu, ki je imel dva obraza. Mesec februar je veljal v tedanjih časih za konec leta. Bil je posvečen mrtvim; marec je dobil svoje ime po rimskem bogu Marsu, medtem ko je bil april posvečen boginji Afroditi. Mesec maj so poimenovali po boginji Maji, junij po boginji Junoni, julij pa po Juliju Cezarju, ki je bil rojen v tem mesecu. Avgust je bil poimenovan po cesarju rimskega imperija, po Avgustu, medtem ko so meseci september, oktober, november in december dobili imena po vrstnem redu, in sicer sedmi, osmi, deveti in deseti.

Neizmerna zvestoba pri pticah

Tudi ptice poznajo ljubezen in zakon, v zakonu pa zvestobo in nezvestobo. Zlasti zvesti zakonski drugič so štokrlje. O tem vedo povedati ornitologi celo vrsto zanimivih zgodb.

V gnezdu ob dimniku je spomladi valil mladiče par štokrelj. Proti koncu poletja je lovec ustrelil samca. Samica je obletala mrtvega moža in spuščala čudne glasove, potem pa se je vrnila v gnezdo. Kmalu se je nabralo v okolici precej »snubcev«, vendar je samica ostala zvesta svojemu »pokojujniku«; vse snubce je zavrnila. Jeseni je odletela z drugimi štokrljami, pomladi pa se je baje sama vrnila v staro gnezdo.

Tako je prihajala in odhajala celih 11 let. Ko se je dvanajsto pomlad spet vrnila, je našla v svojem gnezdu mlad par. Uredila si je počivališče v bližini svojega prejšnjega gnezda, tako da ji je bilo stalno pred očmi. Staro gnezdo je bilo edino, kar jo je spominjalo na prejšnje dni, ko je s samcem srečno živela.

Strokovnjaki vedo povedati, da samec takoj ubije samico, ki prelomi zakonsko zvestobo. In še tale primer: neki samci so podtaknili kurja jajca. Ko so se izvalili piščančki, se je samec tako razjezil nad domnevno ženino zakonsko nezvestobo, da je pri priči ubil zakonsko družico.

Tablete za temnejšo polt

Strokovnjaki z univerze v Oregonu so pred kratkim objavili podatke o zanimivem sredstvu za temnejšo polt. Iz korenin indijske rastline psoralen so napravili izvleček in ga izdelali v obliki osvežujočih tablet. To sredstvo baje ob skromnem soncu pospešuje potemnitev polti brez slehernih škodljivih posledic.

vmes mnogo slovenskih besed, tako da ga je Iztok zlahka umel.

Sin Svarunov se je boječe približal in sedel na krzno k nogam bogatega Epafrodita.

Grk se mu je dobrovoljno nasmejal in vtaknil suhe prste v njegove bujne kodre. Namignil je. Zamorec je prinesel še eno čašo grške starine.

»Vzemi, sin Slovenov, izpij na slavo Krista, ki je dober tudi tebi!«

»Svetovit me je spremljal, Perun vodi moje strelice! Ne poznam tvojega Krista!«
»Spoznaš ga! — Pij v zahvalo bogovom!«
Izpraznila sta kupi.

»Iztok, ti si me otel Tunjušu! Dolgujem ti zahvalo in plačilo!«

»Tunjuš je malopridnik! Vsak Sloven bi moral storiti isto. Mi ne ropamo mirnih potnikov.«

»To je hvale vredno, Iztok. Toda moj dolg je velik.«

»Plačal si že, gospod! Sprejel si mene in očka. Dobro si plačal!«

»Nisem, Sloven. Sprejel sem vaju, a nakopal sem si še drug dolg. Ti si zmagal. Danes te proslavlja Bizanc. Zmagalca Belizarja so pozabili in več se govori o tebi kakor o carju. In ti si zmagal kot moj gost. Tvoja čast — moja čast! Kaj želiš?«

»Naučil bi se rad vojske po bizantinsko. Potem bi se vrnil domov!«

»Vojske? Torej nisi pevec?«

Epafrodit se je začudil. Iztok mu je gledal mirno v lice.

»Pevec, ker hoče očka. Ali rad bi vojeval. Veseli me meč ali kopje.«

»Dobro govoriš, sin Slovenov! Tvoje roke je škoda za strune. Poslušaj! Upravda je določil vojaško čast v palatinski četi za zmagovalca. Ti jo dobiš. Jutri boš moral z menoj na dvor. Sama Teodora te želi videti. Dober vojak boš. Da si barbar in moliš bogove, nič ne de. Spoznaš Krista in ga vzljubiš. Naučiš se vojne in se proslaviš — tvoje barbarsko ime bo pozabljeno. Sam Upravda nima očetov, ki bi bili rojeni v bagru, in despojna je hči hlapca. Zato ljubita barbore, če so prida. In ti si, Iztok! Toda pomisli, če ne sprejmeš službe, moraš še nocoj iz mesta; sicer je po tebi. Dam ti konja in denarja, da ubežiš. Torej voliš!«

»Volil sem, gospod! Jutri pojdem v vojake!«

»In očka?«

»Ostane pri tebi ali se vrne domov, kakor mu ljubo!«

»Dobro. Še nekaj. Ali si zadovoljen, da ostaneš pri meni. Odličnemu vojaku je treba znanja. Dam ti učitelja, ki te izuri v pismu in jeziku. V jutrih boš hodil na vežbališče, popoldne se boš učil znanosti!«

»Kako si dober gospod!«

»Pojdi! Jutri te spremim na dvor!«

Ko sta se ločila, je gledal Grk za Izto-

kom. Lokave oči so se pasle na junaških pleh mladega Slovena.

»To da je godec? Pevec? Na Herkula, če ni ta pomagal ugonobiti Hilbudija? Molči in bo molčal. A njegov očka je klepetav. Napije se in ga izda. Tedaj zlo za mladeniča. Upravda se grozno maščuje.«

Udaril je z zlatim kladivcem na visečo srebrno ploščo.

»Melhior, Sloven naj se vrne, takoj!« Oskrbnik je odšel po mladeniča. — »Žal bi mi bilo mladega junaka! Zavarujem ga pred kreplji Upravde.«

»Gospod, zgodilo se je.« — Iztok je stal vnovič pred Epafroditom.

»Še imam govori s teboj!«

»Govori, poslušam!«

»Ali boš govoril resnico?«

»Ne lažem, gospod!«

»Povej, ali nisi bil ti med Sloveni, ki so za Donavo ugonobili Hilbudija, slavnega vojskovodjo cesarja Upravde?«

»Povedal ti je očka, da sva godca!« Iztok ni trenil. Vzdržal je prodirajoči pogled trgovčev. Lice mu ni zardelo.

»Iztok!« Epafrodit ga je prijel za roko in potegnil k sebi. »Iztok, ali držiš prisego?«

»Na smrt, gospod!«

»Tudi jaz! Zato ti prisegam na Krista, svojega Boga, da ne izve iz mojih živih ust nihče, kar mi boš zaupal. Vprašam te, ker te ljubim in se bojim zate. Povej mi,

F. S. FINŽGAR
POD SVOBODNIM
SONCEM

PRVA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

20

Vratar naznani, da se je Iztok že davno vrnil.

Melhior je šel sam ponj in Epafrodit je velel, naj ga privede v dvorano, kjer sprejema odlične goste.

Ko je Iztok vstopil, si ni upal od vrat. Na treh zlatih svetilnikih so plapolale iskričaste luči in razsvetljevale neizmerno bogastvo. Kjer ni zaslega na tlaku preproga iz Bagdada, tam so se bleščali pisani kamenčki dragocenega mozaika. S sten je odseval marmor, posut s smaragdi, hri-zoliti in oniksom. Nizki stolčki so sloneli na slonokoščenih nožicah, zlate niti so se utrinjale po tkaninah, tuje, Iztoku nepoznane krzno je božalo mehke sandale Epafrodita. Tri gracije so iztegale pred njim roke in držale s tenkimi prsti pisano školjko, v kateri je bila zlata kupa, napolnjena z grškim vinom.

»Sedi, Iztoček!«
Epafrodit ga je povabil k sebi. Govoril je gladko narečje Tračanov in vpletal

Jeremias Reisig:

Ljubavna romanca

Bila je sladko bitje. Imela je oči, ki jih nisi mogel gledati, ne da bi te zmešale, imela je lase, ki so te nesniško navdahnili, imela je iamice v licih in če si to poljubil, si nehal prebivati na tem svetu. Po četrtem zmenku sem se odločil: Ta ali nobena! »Draga,« sem ji rekel strastno, »ali hočeš postati moja žena?«

Sramežljivo je odločila oči. »O,« je dahnila, »rada bi postala tvoja žena, samo...« — »Samo?«

»Od česa bova živela?«
»Delal bom vse dni in vse noči, garal bom, se mučil, varčeval...«

»To je zelo lepo. Samo — kje bova stanovala?«

»Hranil bom, delal in nekega dne bova imela za hišico!«

»K hišici, dragi, sodi avtomobilček.«
»Imela bova tudi avtomobilček; najprej hišico, potem še voziček!«

Gledala me je s svojimi očarljivimi očmi. »Z avtomobilčkom se da lepo potovati. Bova potovala?«

»Kakšno vprašanje! Kakopak bova potovala.«

»Treba nama bo denarja.«

»Imela ga bova. Dobila bova hišico, avtomobilček in ostalo bo še dosti, da bova potovala.«

Pomislila je za hip, me objela in rekla: »Čakala bom nate, dragi!«

Šel sem v tujino srečo iskat. Delal sem vse dni in noči, garal, se mučil, varčeval in čez tri leta sem se z novim avtomobilčkom pripeljal v rodno mesto. Skočil sem v prvo telefonsko kabino in zavrtel nieno številko — še nekaj hipov in zaslišal bom njen mili glasek. Ali je — ali je res čakala name?

»Halo dragica, uspelo mi je, hišico imam, voziček je tukaj, in še v banki je nekaj mojega. In ti — ali si — čakala name?«

»Oh-« je šepnila v slušalko, »seveda sem, vse te dni in noči sem čakala!«

»In hočeš postati moja žena?«

»Iz vsega srca, samo...«

»Samo?«

»Samo — — s kom pa govorim?«

Domislice

Ena od velikih prevar je, da čas ne poklanja človeku ničesar drugega kot starost, trpljenje in spomin.

*

Bogastvo je namenjeno tistim, ki so siromašni na duhu, ki se za nič ne zanimajo, ki v ničemer drugem ne najdejo veselja.

*

Ni boljše odskočne deske za človeko-ljubje kakor slaba vest.

prisezi mi na bogove, ali si se vojskoval zoper Hilbudija ali se nisi?«

Iztok je molčal. Njegove ustnice so bile stisnjene, oko mu je žarelo, glava se je ponosno dvignila.

Slovesno je odgovoril:

»Kdo je vreden sin svojega naroda, da bi ne napel tetive v pogibel sovražniku?«

»Torej si se. A vedi, če se vzbudi sumnja, gorje si ga tebi!«

»Ne izve se!«

»Hagija Sofija naj varuje tvoje besede in besede tvojega očeta. Epafrodit bo čuval nad teboj!«

Ko je Izток prišel v svoj stan, se je pravkar povrnil Radovan. Na platneni halji so se sledile kaplje črnega vina. Obstal je pred Iztokom, zgrabil z obema rokama sive lase, oči so se mu vrtele, kakor bi poblaznel.

»Iztoče, Iztoče! Vsi volkodlaki naj ga srečajo in raztrgajo! Morana naj počiva sedem let in mori njega! Iz njegove pasje čeljusti naj napravijo sršeni gnezdo, mravlje naj mu razgrizejo jezik! Iztoče, ali nisi rekel, da je kravjerepnik! Ali nisi rekel? Najmočnejši hudič, ki se ga boji sam Upravda, naj mu zadrigne rep okrog vratu in naj ga zadavi! Iztoče, Iztoče!«

Radovan je zakolebal in se zvrnil na preprogo ter klel in vzdihal na ležišču.

Dan za dnem sedi pri šivalnem stroju in šiva in krpa globoko v noč, da jo skelijo oči in holijo ramena. To dela za svojega sina Štefana, da bi mu omogočila šolanje, odkar je umrl oče.

Štefan ji je bil hvaležen. Hotel se ji je oddolžiti za njeno skrb in ves njen trud z darilom, ki ji ga je namenil v prisrčni ljubezni.

Lepo in razkošno darilo naj bi bilo, ki bi ga mati občudovala in bila vesela.

Od kod pa je Štefan imel toliko denarja, da je lahko mislil na take darove? Oh, bil je to leto bogat, imel je denar, ki si ga je pošteno prislužil. Več tednov je vsak popoldne vozil na sprehod otroka svoje sosedice, ki si je zlomila nogo, otrok pa je bil potreben svežega zraka. Ni mu sicer bilo prijetno voziti otroški voziček in sram ga je bilo, vendar je kmalu spoznal, da v takem delu ni bilo nobene sramote.

S svežnjem desetakov v žepu je Štefan zares lahko velikodušno izbral darilo za svojo mater. Njeno skrito željo je že davno uganil. Potrebovala bi ovratno ruto, veliko, široko in toplo ruto, ki bi jo varovala pred mrazom. To ruto bi si mati pri svojem delu ovila okrog ramen in bilo bi ji toplo, saj je bil prostor pri oknu hladen in rado jo je zeblo.

Teden dni pred njenim rojstnim dnem je Štefan svečano vtaknil denar v žep in

HERBERT DE VRIES:

Srečanje v parku

Sedela je na klopi v parku in vzbujala moje občudovanje, kajti vse na njej je bilo moderno. Njene noge so obdajale kariraste kavbojske hlače in kar je bilo videti pod njimi, so bile apartne, pisano-progaste nogavice. Na nogah so ji lagodno viseli široki sandali. Zgornji del telesa je bil spodnjemu enakovreden. Kot kanarček rumen širok pulover je velikopotezno pokrival gornji del trupa, ovratnik pod vratom je imela visoko zavihan in rokave na pol potegnjene čez lakti. Obraz je imela kot pravo moderno dekle nenašminkan in kratki razmršeni lasje so ji zanimivo obkrožali glavo. Med ustnicami je malomarno držala cigareto...

Bil sem navdušen, takoj sem se ogrel zanjo — še več, zagorel sem in takoj sedel k njej na klop. Pričela sva se pogovarjati. Zamislite si mojo srečo, ko sem spoznal, da je njen svet tudi moj svet. Tako sodobni, kot je bila njena obleka, so bil tudi njeni nazori in misli. Poznala je vse avtomobilske firme, vedela je za vse filmske zvezde, iz rokava je stresala rojstne datume vseh najboljših bokserjev in oboževala je »rock and roll«. Skrat-

Iztok je gledal in poslušal. Ni razumel starca.

»Očka, koga naj Morana? Kaj ti je? Kdo ti je storil žalost? Povej! Nož imam! Nadenj grem! Samo reci!«

»Hotel si nadenj, pa te nisem pustil. Oj, mene bedaka!«

Udaril se je po čelu.

»Nadenj sem hotel? Kdaj? Nad koga?«

»Ali ti nisem rekel, da je malopridnik, da je snetnjav pes. Reci, če nisi rekel?«

»Kdo, očka? Ti si bolan!«

»Pa kako! Tako vino piti, zastonj, dosita, pa izve človek bridko reč in zboli na smrt. Oj, krvoses!«

Iztok je sedel k Radovanu in mu gladil razpaljeno čelo.

»Vode mi daj!«

Pil je z veliko žejo. Nato se je nekoliko pomiril.

»Iztok, kaj sem izvedel, zdajle, ko sem se namenil domov, da bi mirno počil od trpljenja.«

»No, povej, Radovane! Zadelo te je zlo!«

»Slovene sem dobil, izza Donave, poštene Slovence. In so povedali, da je Tunjuš — tri sto besov v njegovih čapki — požgal Hilbudijev most čez Donavo in se napotil k Antom. Vojsko zakuri, vojsko, veruj mi, Iztoče! Da bi mu Jaga-baba izpila oči! Oh, zakaj ga nisi? Bedak jaz, da sem ti branil.«

odšel v mesto. Zatopljen v svoje predstave in misli je stopal od izložbe do izložbe ter užival v svoji skriti želji. Pred veliko trgovino z otroškimi igračami so se zbirali ljudje. Štefan si je priboril prostor pred izložbenim knom in njegov pogled je obvisel na električni železnici, ki je hitela skozi hribovito pokrajino. Čisto spredaj v izložbi pa je stal droben avtomobil, prav tak, kot ga je videl na cesti. Dih mu je zastal ob pogledu nanj, kajti prav takega je bil videl v svoji domišljiji, tu pa je stal resničen pred njegovimi očmi, čudovito blesteč in razkošno opremljen.

Tak avto bi hotel imeti, si je mislil Štefan, in denar, ki ga je stiskal v žepu, ga je žgal v dlan. Močno čudno mu je bilo pri srcu in njegove misli so se izgubljale v nepremagljivih predstavah. In nenadoma je bila pozabljena ruta, pozabljena mati in njen hladni prostor pri oknu. Štefan je naglo stopil v trgovino in kakor v snu brez premisleka povprašal po avtomobilu, ki ga je videl v izložbi. Nekaj trenutkov nato je že imel igračo v rokah... Toda zdela se mu je hladna in ni mu dala pričakovanega zadoščenja.

Otipal je desetake v žepu, bilo jih je samo še nekaj, verjetno premalo za uredničenje še nedavne namena. Tesen občutek ga je prevzemal, ko je stopal med razstavljenim blagom in iskal ruto, ki jo

ka — bila sva si podobna kot jajce jajcu. Bil sem do kraja očaran. S takšno tovarišico ob strani, bi moralo biti življenje en sam praznik — medsebojno bi si lahko izpopolnjevala najino znanje in bogatila najinega duha. Da — zgodilo se mi je, da sem srečal svojo življenjsko srečo!

Še precej časa sva sedela skupaj na klopi v parku, se pogovarjala o izidih prihodnjih nogometnih tekem, o novem filmu Garry Coopra in slabih cigaretah. Niti čutila nisva, kako nama je naglo čas minil. Potem sem jo spremljal v mesto in ko sva se poslavljala, me je kratkomalo povabila prihodnjo soboto na ples. Bil sem navdušen! In srečen! Takšno dekle — otrese se vseh predsodkov in povabi sama moškega na ples! To sem ji tudi povedal, le da sem dodal, da bom vendarle kavalir jaz, ker je končno le tako prav, da moški pelje damo na ples.

Debelo me je pogledala in odgovorila: »Kako? Vi ste moški? — Jaz sem tudi!«

Tedaj se mi je podrl svet — od tedaj se tudi oblačim tako, kot ostali ljudje.

»Očka, ne tožil! Nisem ga, a pride čas, ko mi ga da Perun v roke!«

»Kakor kragulja v hipodromu naj ga prebode tvoja strelica! Zato pa morava sedaj hitro domov. Kdo bo vodil mladce?«

»Očka, jaz ne morem!«

»Ne moreš? Zlo na sina, ki tako odgovarja očetu! Svarun umre, Slovenji ne zmorejo zoper Ante in namesto gradišča dobiš krtovo gomilo in namesto sestre Ljubinice ženo garjavega kozarja! Žalost tebi, Iztoče!«

»Svarun ne umre in Rado, sin velmožnega Bojana, starega bojvnika, ve, čemu nosi lok, ve, kako se bori tisti, ki ljubijo Svarunovo hčer. Perun bo z njim in Ronjenice bodo čuvali Ljubinico. Jaz ostanem, očka, in ko se naučim vojske —«

»Ti ostaneš in ko se naučiš vojske... Prav... Ostani! Le ostani... Jaz pojdem in sporočim Svarunu, kako ga ljubi sin.«

Jezen se je obrnil Radovan v belo steno. Od bedenja in vina so mu bile trepalnice težke. Zakloplil je oči in že v polsnu godrnjal nerazumljive kletve na glavo in življenje Hunu.

Drugo jutro je v Epafroditovi hiši že zarana vse mrgolelo sužnje in skopljencev. Melhior ni zatislil očesa. Pazil je na sluščinčad, da se ni opila. Bolj ga je skrbel obisk pri carju kakor najbolj obložena

je bil namenil materi. Seveda, bile so cene med njimi, toda hladne, mnogo prehladne za njegovo mater.

Štefanovo srce se je stisnilo v topi razdvojenosti. Tedaj pa je zagledal ruto, prav tako, kot si jo je predstavljaval v domišljiji, toplo in mehko, sinje modro, tako, kot je bila materi najljubša. »Koliko stane ruta?« je vprašal s tresočim glasom in se je rahlo dotaknil. »Zdi se mi, da je precej draga,« mu je dejala prodajalka ter povedala ceno.

Štefanu se je nekaj uprlo, zastal mu je dihanje in oči so se mu ovlažile. Nemo se je obrnil in zbežal iz trgovine. Nemočen in potrj je hodil po cestah, užaljen in osramočen pred samim seboj. Le kaj ga je moglo premamiti, da je v hipu trenutne zamaknjenosti pozabil na svojo mater in svoj namen. Kaj naj stori? Misli so se mu vžigale in ugašale, vprašanja, ki jim ni vedel odgovora, nenadoma pa so se mu zasvetile oči v tihi odločitvi. Obrisal si je solze, zbral ves svoj pogum in se vrnil v trgovino. Vprašal je prodajalko, če bi lahko vrnil kupljeni avto. »To žal ni mogoče«, mu je odvrnila prodajalka, »denar je že obračunan v blagajni.« Štefan pa ni popustil. Povedal in razkril je zmoto, ki ga je privedla do nepremišljenega koraka.

Trgovina je bila polna kupcev in bilo jih je mnogo, ki so slišali njegovo grenko povest. Slišala jo je tudi žena, ki je izbirala igračo za svojega sina. Vzela je igračo iz tresočih Štefanovih rok in mu odštela denar. Ves srečen je Štefan stekel tja, kjer so mu še pravkar obstale njegove velike sanje in res, ruta, tista materina ruta je bila še tam. Nestrpno je čakal, da jo je lahko otipal z lastnimi rokami. Nič ne ni mogel biti v tem trenutku srečnejši od njega, saj se mu je izpolnila želja, ki jo je tako dolgo hranil v svojem srcu.

In ko je položil ruto okoli materinih ramen, je vedel, da je bil to najlepši dan v njegovem življenju.

SLAVKO JUG:

Posušeno cvetje

V moji vazi posušeno cvetje, na mizi prt polit in prazna čaša, le skozi polzaprt medlo okno boječe, plaho se pomlad oglašja.

Pogled drsi čez strehe pod nebo, srce samotno pa solzam kljubuje, iz dalje se razločno drobna pesem večernih čričkov skozi okno čuje.

V osamljenost pomladno temna slutnja vse bolj bolešno, vse bolj mračno vdira in upanje, ki je doslej živelo, kot posušeno cvetje v vazi umira.

ladja njegovega gospoda sredi razljučene-ga morja.

Epafrodit je zahteval najsijajnejše spremstvo. To je brez skrbi smel edino bogataš in patricij, ki je imel doma varno spravljen caričin prstan in despotov pergament.

Zadišala je narda po vili, skopljenci so drgnili v kopeli Epafroditovo suho telo z najdražjimi mazili iz Egipta in Perzije. Redke lase so mu skodrali in posuli vanje zlatega prahu. Tunika je bila iz težke svile. Vanjo so uvezle najspretnješe vezilje iz zlatih nitk lotos in palmo, grmičke mirt, pave in galebe. Krog rame si je ogrnil dolg plašč, hlanis, tudi iz svile. Sam Melhior mu ga je spel na desni rami z veliko zlato zaponi v obliki grškega križa. Na križišču zapone je gorel demant, na konceh so zeleneli veliki smaragd.

Tudi Iztoče je moral v kopel. Tudi njegove bujne kodre so posuli z dehtečim prahom in ga odeli v svileno haljico, nalašč sešito, kakor so jo nosili Sloveni iz prajnja.

Vse dopoldne so se pregibale roke sužnjev in suženj. Na ulici se je zbrala tolpa vogelnih postajačev, klicarjev in hvalivcev Epafroditovih vrlin. Melhior jim je razdelil polna perišča obolov, jim postregel z vinom in sadjem.

(Nadaljevanje sledi)

Zboljšujmo svoj odnos do gozda

RAZNE OBJAVE

Kmet naših vasi je v zadnjih letih svoj odnos do zemlje in rastlinske proizvodnje ter živine izboljšal. V čedalje večji meri se trudi, da bi si osvojil sodobna načela za doseg višjih donosov v najbolj pomembnih kmetijskih panogah, v rastlinstvu in živinoreji. Prizadeva si, da bi spravil izkupiček iz kmetijske tržne proizvodnje v sklad z naraščajočimi tekočimi izdatki.

V nasprotju s tem napredkom naših vasi pa lahko trdimo, da v gospodarstvu z gozdom tega napredka po naših vaseh še ni. Še vedno se držimo starih, danes preni živih in od gozdarske znanosti in prakse zavrnjenih nazorov o ureditvi, vzgoji in rabi gozda. Naš gozd še ni deležen tiste skrbi, ki je potrebna v vsaki gospodarski veji, če hočemo, da bo redno in trajno maksimalno donosala. Čas nas sili, da v gozdu več sekamo, kot kdaj koli prej. Les potrebujemo za investicije in obratovanje kmetije. Potreba po večji in izdatnejši rabi gozda pa je in bo trajno mogoča le, če pričnemo gozd drugače in bolje urejati, vzgajati in oskrbovati, kakor smo to razen redkih izjem delali doslej.

Pomislmo...

Uspešno gospodarstvo na katerem koli področju človeške dejavnosti temelji na pravilu »daj — dam«. Kakor na primer krava ne more dajati 20 litrov mleka na dan, če dobi krme komaj za 10 litrov, tako tudi drevo v gozdu ne more letno prirasti na svoji širini za 1 cm, če mu s svojim delom ne damo za to potrebnega življenjskega prostora in dovoljne plasti rodovitne zemlje, iz katere lahko črpa za rast potrebno hrano. Kakor žanjemo v govedoreji neuspeh, če v svoji čredi ne skrbimo za stalni pomladek, tako je tudi donos gozda brez skrbi za pomladek samo polovičen. Nobenemu kmetu ne pade v glavo, da bi imel v hlevu vse krave enake starosti, teleta pa da bi v celoti prodajal ter potem, ko so krave doslužile, vse z enim mahom prodal ter postavil v hlev par tednov stara teleta. V gozdu pa prav to vidimo in delamo. Drevje pustimo rasti, kakor pač narava sama hoče, z žago in sekuro gremo vanje le, da pospravimo sušice, snežne polome in kvečjemu še zahiranje, ki slabo rastejo, drugo drevje pa v rasti ovirajo. V ostalem pa čakamo, da je sestoj dozorel ali da potrebujemo večji znesek denarja. Ko je tako daleč, zapojeta po celem sestoji žaga in sekira. Njuna posledica je potem frata ali goličava, ki jo sicer skušamo čim prej zasaditi, vendar je običajna slika ta, da prej, preden mlada drevesca prirastejo, zadregne plevel, mi pa smo na tem predelu gozda za 15 do 20 let ob potrebni prirastek.

Tako ekstenzivno gospodarstvo z gozdom pa naše družinske kmetije z 10 do 20 ha gozda slabo prenesejo. Tako gospodarstvo si lahko dovoli le gozdni veleposesnik. V kmečkem gozdu moramo vendar stremeti za tem, da dosežemo čim večji prirastek. V gospodarstvu z gozdom moramo stremeti za istim, za čemer stremimo v kmetijstvu. Kmetovati pa se nam danes ne izplača, če pridelamo komaj 10 q žita, 100 q krompirja in 20 q sena po hektarju in če namolžemo od krave na leto samo 1500 l mleka ali pa če moramo tri leta čakati, da doseže mlado govodo težo 500 kg. Kakor v kmetijstvu, tako zahteva čas tudi v gozdarstvu podvojitev dosedanjega donosa oz. prirastka.

Prvo je strokovna izobrazba

Nesporno je, da je porast donosov po naših kmetijah v prvi vrsti uspeh nenehnega in v podrobnosti segajočega strokovnega izobraževanja, preskušanja in primerjanja. Na stotine kmetijskih tečajev in predavanj, na stotine o podrobnostih rastlinstva in živinoreje napisanih strani, ki spremljajo vsako leto našega kmetovalca pri njegovem delu, in na stotine gnojilnih in sortnih poskusov dajejo poleg osnovnega strokovnega šolanja na kmetijski šoli pobudo in zanimanje za uvajanje izdatnejšega kmetovanja po naših vaseh. Enako pot bomo morali ubrati tudi za doseg višjih dohodkov iz našega gozda.

Kakor smo v Slovenski kmečki zvezi na področju kmetijstva po naših vaseh doprinesli velik delež k sodobnejšemu go-

spodarjenju in smo tega mogli doprinesti le zato, ker sta naš kmet in naša kmečka mladina to prizadevanje za zanimanjem spremljala in se ga udeleževala, tako bo v zadnjem letu započeto prizadevanje za sodobnejšo ureditev, vzgojo in rabo gozda dovedlo do občega povečanja prirastka v gozdu in stalnejših dohodkov iz njega le, če bo deležno istega spremljanja in udeležbe, kakor jih vidimo na področjih kmetijstva.

Prvi praktični ukrep v tej smeri je bil, ko smo v preteklih 3 mesecih na 75 tečajih po naših vaseh v okviru Slovenske kmečke zveze pripravili od 25. do 31. marca »Teden gozda« in v 15 vaseh omogočili, da so kmetje v spremstvu gozdarskih strokovnjakov pregledali stanje gozda, rastne pogoje ter način vzgoje in rabe. Ti obhodili so bili v predelih nižinskega in višinskega gozda ob Karavankah, po izrazitih borovih gozdovih v Spodnji Zilji in Podjuni ter v gozdovih na sončni in senčni strani Gur.

Nikakor ni pričakovati, da bodo ugotovitve v poročilu ob zaključku »Teden gozda« že dovolj za izboljšanje obstoječega stanja. Kakor v kmetijstvu, bo tudi za izboljšanje našega gozda treba še mnogo podrobnega dela. Vendar nam je ta teden povedal, kaj je v našem gozdu v resnici najbolj potrebno.

V gozdu pa je najbolj potrebno:

Strokovnjaki so za ohranitev in izboljšanje stanja po naših gozdovih predlagali, da se **opustijo velike sečnje na golo**; kmetje naj preidejo na sečnje po ozkih pasovih ali luknjah v svojem sestoji, ki omogočajo naravno obnovo gozda. Sploh je potrebno, da preidemo na take sečnje, s katerimi bomo gozd gojili ter večali prirastek drevja. To pa je mogoče, če posamič ali v skupinah izsekamo le dozorelo

ali prestarelo ter bolno in zahirano drevje in **pustimo rasti drevje v najboljših letih, kajti na njem se najbolj nabirajo kubični lesa**; pod njim kot semenjakom pa se gozd sam od sebe pomlajuje. Razumljivo je, da moramo pri taki sečnji, predvsem pa pri čiščenju mladih sestojev, **drevesca za posek izkazati** in da je za pravilen izkaz potrebno poznanje življenja v gozdu in vešče oko. Enako kakor to so strokovnjaki smatrali **ločitev med pašo in gozdom** za neobhodno potrebno.

Po predhodnem posvetu z gozdnimi strokovnjaki pa bo marsikje, kjer so gozdna tla pokvarjena in zakisana, treba misliti tudi na **gnojenje v gozdu**, bodisi z mineralnimi gnojili, bodisi z zasetvijo lupine in drugih metuljnic ter listnatih dreves in grmičevja.

Ker je veliko naše gozdne površine zaraščene s čistim borom, je temu gozdu treba posvetiti največjo pozornost, da se izboljšajo pogoji za rast. Strokovnjaki so po tednu gozda nujno priporočali, da v **borovih gozdovih prenehamo s steljarjenjem in da s podsetvijo ali posaditvijo bukke, hrasta, breze, jelše in trepetljike pričnemo ta gozd spreminjati v mešan gozd**. Podsetev in posaditev priporočajo v tej obliki, da najprej izsekamo manjše jase in pognojimo, predvsem pa poasnimo tla, nakar te jase zasadimo z močnimi sadikami ali zasejemo s semenom prej imenovanih drevesnih vrst.

To je le nekaj najbolj važnih pripomb k gospodarstvu v kmečkem gozdu. Treba pa bo z gospodarstvom v gozdu povezana konkretna vprašanja reševati od vasi do vasi in od kmetije do kmetije, kajti od vasi do vasi imamo pri nas v gozdu druge prilike in niti 2 kmetiji na vasi nimata v svojem gozdu enake strukture starosti drevja.

Blaž Singer

ZA GOSPODINJO IN DOM

Ali kava škoduje?

Marsikateri ljubitelj tega »črnega mamila« si bo oddahnil, ko bo izvedel, da je ameriški kemik dr. Clive Mc Cay prišel pri svojem proučevanju učinkov črne kave na podgane do zanimivih ugotovitev. Hranil je te glodavce vse njihovo življenje le z zrnato kavo. Te podgane so doživele enako starost kot one, ki jih je hranil z navadno hrano. Mnoge »kavne podgane« so dosegle celo višjo starost kot njihove vrstnice. Iz tega bi bilo sklepati, da prava kava podganam podaljšuje življenje. Zakaj torej kava tudi človeku ne bi podaljšala življenja?

Drugi poizkusi pa so spet pokazali, da obilno pitje kave vendar škoduje. Živali, ki so jim dajali le pravo kavo v tekočini, so hitro shirale, slabotnejše pa so celo v nekaj urah poginile. Če so hranili živali s kavo z mlekom, pa so jo kaj rade srebale in ostale tudi živahne, čeprav so jih

dalj časa hranili izključno z mlečno kavo. Ze dodatek nekaj kapljic mleka je ohranil vedrost in živahnost poizkusnih živali.

Dolgo so iskali vzroke, zakaj se strupenost kave z dodatkom mleka zmanjša. Mislili so, da mlečna tolišča ohranja življenje. Zato so jo v izvlečku dodajali črni kavi. Toda živali so še hitreje poginile. Končno so le razvozlati to skrivnost. Beljakovine v mleku se vežejo s kofeinom, strupom v kavi, in ga izločajo. Tako se izloči večina kofeina, ki zastruplja naše živčevje. Da bi to domnevo potrdili, so količino kofeina, ki sigurno smrtno deluje, zmešali z vodo in nekaj kapljicami mleka ter s to zmesjo nahranili poizkusne živalce. Ostale so žive in zdrave.

Če torej želiš, da se ob razmernem zauživanju prave kave ne zastrupljaš, dodaj ji malo mleka.

Tako si pomagamo pri nezgodah v kuhinji

Od časa do časa se vsaki še tako dobri gospodinjki pripeti pri kuhanju majhna nesreča. Morda je kdo v najbolj kritičnem trenutku potrkal na vrata, ali ste se nepozno vrnile v kuhinjo, ali pa ste se za trenutek preveč zamislile in preveč solile juho. Navedli bomo nekaj nasvetov, kako si hitro in uspešno pomagati pri takih majhnih nezgodah.

Če se vam je pečenka zažgala, porežite ožgane dele in vtaknite cel kos v vrelo vodo, kjer ga pustite kuhati približno četrtr ure. Nato pečenko položite zopet v vročo mast, zalijte z nekoliko vode in jo dalje dušite do mehkega.

Če se nam jedila prismodijo, ne smemo dodajati vode in jih mešati. Preostalo užitno jed stresemo v drugo posodo, v katero smo poprej dali nekoliko masti in vode.

Če bi rade skuhale počena jajca, dodajmo vodi noževno konico soli ali pa za-

vijmo jajca vsako posebej v svilen papir, prevezimo jih in tako skuhamo.

Zmrznjena jajca položimo v svežo vodo, dodamo nekoliko soli in jih tako pustimo približno eno uro.

Kalno govejo juho očistimo, če kuhamo v njej čisto jajčno lupino.

Preveč slanim jedem lahko dodamo nekoliko sladkorja ali, če sladkor ne ustreza, nekoliko na liste narezanega surovega krompirja, ki vsrka odvečno sol. Ali pa damo v jed košček čiste morske gobe, ki jo čez nekaj časa zopet vzamemo ven.

Zatohlo moko zboljšamo, če jo dobro premešamo s sveže zmletimi otrobi in nato presejemo.

*

Masten sir se bo dolgo ohranil, če ga zavijemo v krpo, namočeno v vinu, pivu ali kislu.

Zadnji rok za vložitev prošnje za ERP-posojila

30. junija poteče rok za vlaganje prošnje za ERP-posojila k nakupu kmetijskih strojev, gradnji skupnih zmrzovalnih naprav, napeljav hišnih vodovodov in osuševanju manjših zemljišč (glej Slov. vestnik št. 11 in 13, stran 7). Prošnje je treba vložiti pri okrajni kmečki zbornici. V gorne namene podeljena posojila je treba vrniti v teku sedmih let v 10 obrokih (prvi obrok po preteku 2 let s 5 % obresti).

Plemenski sejem v Št. Vidu

V petek, 24. maja bo v Št. Vidu ob Glini priredila zveza koroških prašičerejcev plemenski sejem. Na sejem bo prignanih 40 merjascev in 13 svinj nemške žlahtne in 15 merjascev in 12 svinj nemške oplemenjene pasme.

Štetje kmetijskih strojev

V ponedeljek, 3. junija t. l. bo po nalogu zveznega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo po vsej državi štetje kmetijskih strojev. Štetje bodo izvrševali organi občin. Na kmetijah, ki imajo traktorje, se bo popisovala tudi skupna gospodarska površina ter površina, ki jo zavzemajo posamezne rastline.

Zavarujte posevke proti toči

Za škodo, ki jo povzroči toča, država ne daje nobene odškodnine. Stvar vsakega kmeta je, da posevke proti toči zavaruje. Na premijo oz. zavarovalnino daje država 25 % prispevka in je ta zaradi tega toliko nižja.

Na Solnograškem spet slinavka in parkljevka

V zadnji številki smo poročali, da je zadnji val slinavke in parkljevke v Avstriji zatrt. Malo za tem pa je slinavka na novo izbruhnila na Solnograškem in so sedaj zaradi tega zaprti trije okraj.

Cene plemenske živine

Na plemenskem sejmu simodolcev v Št. Vidu 3. maja so plemenski biki po kvalitetnih razredih dosegli v povprečju ceno od 5.850 do 11.900, krave od 6.820 do 7.950, breje telice od 7.430 do 8.993, nebreje telice pa 3.600 do 5.700 šil.

Na sejmu v Feldkirchenu pa so 7. maja plačevali bike po 5.200 do 22.500 šil., krave in telice so dosegle v povprečju ceno 6.400 šil.

Delajmo na visok pridelek krompirja

Cena krompirja na trgu na veliko je tako padla, da z donosi 150 q in manj gomoljev po hektarju ne krijemo več proizvodnih stroškov. Proizvodni stroški kilograma krompirja znašajo po več primerjalnih računih na Koroškem povprečno:

pri donosu po hektarju	šil.
130 q	0,62
150 q	0,53
250 q	0,37
300 q	0,31

Pridelek vsaj 200 q gomoljev po hektarju bomo letos dosegli le še z dobro oskrbo nasada, z gnojenjem »na list« in s škropljenjem proti krompirjevcu in krompirjevi plesni. Če smo menjali seme, se bodo ti ukrepi še bolj izplačali.

Sedaj je čas, da krompir še enkrat na rahlo osujemo in da potem redno tedensko menjamo obdelavo krompirišča z mrežno brano, okopalnikom oz. osipalnikom. Ko bo krompir zrasel svojih 10 cm visoko, mu pred okopom ali osipanjem ob vrste potrosimo 100 kg nitramoncala po hektarju. To ponovimo najmanj še enkrat, in sicer pred zadnjim osipanjem.

Posebno pozornost posvetimo škropljenju proti krompirjevcu in krompirjevi plesni, ki ju lahko združimo v eno škropljenje ali zaprašenje.

Konzum sadnih sokov narašča

Konzum sadnih sokov v državi narašča. Leta 1954 je znašal 5,5 milijona litrov, v letu 1956 pa je narasel na 10 milijonov litrov. Na posameznega državljana preračunano znaša potrošnja 1 do 1,5 litra letno, dočim popije Švicar letno 17 litrov, Američan pa celo 34 l sadnih sokov.

„Tako donijo naše pesmi“

(Nadaljevanje s 3. strani)

zgovorno pričla tudi veliko pomanjkanje hrvaških šol.

V Železnem smo se v grobnici Haydna z vencem (na traku je pisalo: Velikemu glasbeniku — slovenski koroški pevci) in pesmijo »Rož, Podjuna, Zila« poklonili nesmrtnemu umetniku, katerega ime in spomin sta v tem mestu ostala živa in vidna na mnogih krajih: v Haydnovi ulici, v Haydnovem muzeju, v Haydnovi dvorani palače Esterhazy, kjer je zdaj sedež gradiščanske deželne vlade, na Haydnovem kinu in še drugod, kakor smo opazili na kratki krožni vožnji skozi mesto.

Na vasi med hrvaškimi brati

Veličasten je bil sprejem, ki so ga skupini koroških Slovencev priredili gradiščanski Hrvati v svojem središču Velikem Borištofu, kamor smo prispeli po kratkem obisku v Traištofu, v Rustu in ob Nežiderskem jezeru. (Med potjo smo se vozili tudi skozi Reiding, rojstno vas komponista Liszta.) Lepote gradiščanske dežele so svojstvene in so bili za nas enako razodetje: značilne hrvaške vasi, ki se ob cesti vlečejo v neskončno daljavo, na strehah mnogih hiš pa velika gnezda s štoklji, nepregledni nasadi vinske trte, ananasov, češenj, žlahtnih kostanjev; prijazni in gostoljubni ljudje in vse drugo, kar smo srečali ob bivanju med hrvaškimi brati. Veliki Borištof pa je doživljal svoj veliki praznik in so bile ceste polne praznično razpoloženih ljudi, Hrvatov in Slovencev, ki so se prav tako pomešali kot številne narodne noše.

»Želim, da bi vam bile kratke ure bivanja med nami prijetne in da bi vam ostal obisk dolgo v lepem spominu,« je zaželel župan Robert Müller in iz njegovih besed je žarelo tisto toplo čustvo, ki so bratje obiskali brate, čustvo, ki nas združuje tudi v naših skupnih prizadevanjih za prostor na soncu. Tudi v govorih na prireditvi sami, kjer so spregovorili ravnatelj šole Libezet, prof. Schreiner in dr. Franci Zwitter, je bila najbolj poudar-

jena skupna vez, ki nas povezuje v skupni borbi za skupne cilje.

Avstrijska, gradiščanska in koroška zastava so krasile ozadje odra (kakor prejšnji večer na Dunaju), veliko dvorano pa so napolnili prebivalci Borištofa in sosednjih vasi. Premnogi so morali ostati zunaj, kajti dvorana je bila mnogo premajhna, da bi sprejela številne navdušene poslušalce in gledalce, ki so vsako posamezno pesem in vsak posamezni ples nagradili z dolgotrajnim ploskanjem. Pestra parada pesmi in plesov, poživljena za barvitimi narodnimi nošami, je bila dejansko lepa in navdušljiva, bila pa je tudi živ izraz skupnega hotenja, manifestacija bratskega sodelovanja. Tega so se nedvomno v polni meri zavedali tudi nastopajoči — bile so to iste skupine, ki so dan poprej nastopile že v dunajskem Schwechater Hofu, ki so vsi po svojih močeh prispevali k temu, da je bila prireditev uspešna in obetajoč začetek plodnega sodelovanja koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov.

Hrvaška godba in slovenska pesem sta tudi ob slovesu govorili, da to srečanje ne bo ostalo edino; izražali sta željo po čim pogostejšem snidenju, po čim tesnejšem sodelovanju v korist obeh narodnostnih skupin. Da so se hrvaški bratje z veseljem odzvali povabilu Slovenske prosvetne zveze in da bodo v kratkem s svojimi kulturnimi skupinami obiskali naše kraje, zgovorno pričla, da je bil naš obisk med gradiščanskimi Hrvati uspešen: Med dvema slovanskima manjšinama v Avstriji smo vzpostavili živo zvezo in preko mostu bratstva in prijateljstva bomo tudi v bodoče iskali stične točke, ki nas bodo združevale v skupnih prizadevanjih za enakopravno življenje z ostalimi državljani skupne domovine, s katerimi hočemo živeti v strpnosti in medsebojnem spoštovanju.

Proizvodnja in poraba tobaka narašča

V prvem četrtletju letošnjega leta je proizvodnja in prodaja proizvodov tobačne industrije v Avstriji dosegla nov rekord. V prvih treh mesecih tega leta je bilo izdelanih 2 milijardi 48 milijonov in 400.000 cigaret, od tega je bilo v tem času prodanih 1 milijardo 829 milijonov komadov. Proizvodnja cigar je dosegla 27 milijonov in 100.000 komadov, od tega je bilo v treh mesecih v Avstriji prodanih 18.800.000 komadov. Tobaka za cigarete so avstrijske tobačne tovarne proizvedle 55.900 kilogramov, od tega je bilo prodane 47.560 kilogramov. Tobaka za pipe pa je bilo proizvedenega 227.000 kilogra-

mov in prodane 200.870 kilogramov. Zvečnega tobaka so proizvedli 14.185 kilogramov, prodali pa 15.200 kilogramov, njuhalnega tobaka so v istem času v avstrijskih tobačnih tovarnah izdelali 4300 kilogramov, kolikor so ga tudi prodali.

Vse te številke jasno kažejo, da je proizvodnja tobačnih izdelkov v Avstriji velikanska, razen tega pa je velikanska tudi prodaja in uporaba tobačnih izdelkov. Odvišna proizvodnja tobačnih izdelkov pa je namenjena že za poletno sezono, ko Avstrijo preplavijo turisti iz vseh krajev sveta in je takrat tudi poraba tobaka veliko večja.

Koledar zločinov v ZDA

Ameriški preiskovalni urad FBI je objavil statistiko, po kateri je bilo predlanskim na ozemlju Združenih držav 2.159.080 tako imenovanih težjih kaznivih dejanj. To pomeni, da je povprečno vsak sedemnajsti Američan zagrešil po eno kaznivo dejanje. Med težjimi zločini omenja ameriški zakonik uboj, umor, posilstvo, rop, poskus uboja, tatvino dragih predmetov in tatvino avtomobila. V primerjavi z letom 1942 se je število zločinov zvišalo za 6 %.

Omenjeni statistični podatki pa ne vsebujejo manjših kaznivih dejanj, kot so na primer poneverbe, sleparije, pretepi in podobne reči.

V New Yorku je bilo največ zločinov, in sicer 146.202, na drugem mestu pa je

Chicago, kjer so zabeležili 54.189 zločinov.

Federalni urad je omenil v tej zvezi tudi poseben »koledar zločinov«. Razbojništva in uboji so namreč mnogo pogostejši v poletnih mesecih, od julija do oktobra, kot pa v hladnem letnem času. »Sezona« vlomov in tatvin avtomobilov traja od začetka oktobra do konca decembra, vlomi v trgovine pa so najpogostejši od oktobra do marca.

Dijake v Dijaški dom SPZ!

Na prvi strani današnje številke beremo, da bodo z novim šolskim letom odprli prve tri razrede slovenske gimnazije v Celovcu.

Ob tej priložnosti opozarjamo starše, da prijavijo dijake, ki bodo obiskovali šole v Celovcu, v Dijaški dom Slovenske prosvetne zveze. Dijaški dom v Tarviserstrasse nudi dijakom vse ugodnosti za udobno bivanje in uspešen študij. Spalnice so zračne, učilnica je svetla in prijetna, na razpolago je umivalnica s prhami, poleg tega je v hiši tudi dobra kuhinja.

Skratka, za dijake je v Dijaškem domu najbolje preskrbljeno, zato jih prijavite že sedaj pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu, Gasometergasse 10.

Hitlerjevske tolpe še vedno rovarijo

Še vedno se množijo poročila, ki govore o različnih nastopih in izgredih hitlerjevskih tolp po Nemčiji. Posebno številni so bili izgredi ob letošnjih proslavah prvega maja, ki so ga nacisti proslavljali po svoje.

Tako je na primer v nekem nürnberškem parku tik pred začetkom proslave prvega maja, ki jo je priredil neki sindikat, na vrhu visokega drevesa zavihrala hitlerjevska zastava s kljukastim križem.

V Salzgitteru in Bayreuthu so antisemitske nacistične tolpe oskrunile židovsko pokopališče.

Policijski organi mislijo, da so zastavo s kljukastim križem razobesili isti razbijači, ki so na Hitlerjev rojstni dan na različnih mestih Nürnberga razobesili zastave s kljukastim križem. Izvršni odbor organizacije »Židje v Nemčiji« je poslal bonnskemu ministrstvu za notranje zadeve pismo z zahtevo, da je treba onemogočiti delo protizidovskih fašističnih tolp. Skoraj ob istem času pa je neko sodišče v Münchenu razveljavilo odločitev cenzure, ki je prepovedala izdajo petih knjig, v katerih so avtorji opravičevali ravnanje hitlerjevskih sodišč. Iz tega se da sklepati, da tudi židovski protest ne bo imel uspeha, kar je vsekakor značilno za nastrojenost in pot sedanje bonnske vlade.

Od 1. maja dalje uradujem v posebnih pisarniških prostorih v Celovcu, Bahnhofstrasse 38, II. nadstropje levo.
Dr. Miler Ferdinand, advokat

Iščem traktorista — veččega tudi dela s poljedelskimi stroji. Plača in preskrba po dogovoru. Prijave na: Kmečko gospodarska zadruga Pli-berk - Bleiburg.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami Magerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 18. maj:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Iz mesta in podeželja — 17.10 Odlični izbor — 18.10 Za prijatelje zborovskega petja — 18.45 Tri dekleta in pet fantov poje — 20.30 Opereta po meri — 21.30 Radijska družina.

Nedelja, 19. maj:

6.10 Melodije iz Bivarske — 7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Glasba zate — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Mislite z nami — 17.05 Plesna godba ob petih — 19.00 Nedeljska športna poročila — 20.15 Cesarični jezdec.

Ponedeljek, 20. maj:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Literarna oddaja — 14.00 Poročila, objave. Marijine pesmi (Kotmara vas, slov.) — 15.30 Jaz bi pač tako rad bil tvoj srčni fant — 16.00 Brali smo za vas — 16.45 Znanje za vse — 18.45 Boj plevele in boleznim na rastlinah (slov.) — 20.15 Srečanje v ponedeljek zvečer — 21.00 Dunajske slavnostne igre 1957.

Torek, 21. maj:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Zdravniška umetnost in volja do zdravljenja — 14.00 Poročila, objave. Veseli letni časi (slov.) — 15.30 Znanstvene razprave — 15.45 Glasba za razvedrilo — 18.25 Radijska prijateljica — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.16 Honnegger: „Kralj David“.

Sreda, 22. maj:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Zaključna

RADIO PROGRAM

prireditev v gosp. šoli v Št. Petru pri Št. Jakobu (slov.) — 16.00 Oddaja za žene — 16.45 Raziskovalno delo visokih šol — 17.15 Lepa pesem — 18.45 Za ženo in družino — 20.16 Pomlad v Pratru — 21.00 Pošta vabi.

Četrtek, 23. maj:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Mlada setev. Sodelujejo gojenci iz učiteljskega v Celovcu (slov.) — 14.30 Vojvodsko mesto Št. Vid — 15.30 Weinbergerjeva prva mladost — 18.45 Oddaja za kmete — 20.16 Nekaj o porokah na Koroškem; različni običaji — 21.00 Priznanje mest.

Petek, 24. maj:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Domovina in čas — 14.00 Poročila, objave. Pisan spored (slov.) — 15.50 Vesel popoldan — 16.45 Znanje za vse — 18.15 Mladina in film — 18.45 Okno v svet (slov.) — 20.20 Bratovske sanje — 21.10 Spomini iz zvočnih filmov.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 18. maj:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Zabavna matineja — 8.40 Igrajo pihalne godbe — 9.30 Lepe pesmi, znani napevi — 10.10 Za vsakogar nekaj — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Od arije do arije — 14.30 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 18.00 Okno v svet — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer — 21.00 Melodije za razvedrilo.

Nedelja, 19. maj:

6.00 Z domačo pesmijo v veselo nedeljsko jutro — 7.35 Zabavne melodije — 9.26 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi — 10.15 Kar radi poslušate — 13.30 Za našo vas — 14.00 Voščila — 16.00 Med letalci (reportaža) — 16.30 Glasbeni mozaik — 17.30 Odšel brez naslova (radijska igra) — 18.35 Za dobro voljo — 20.00 Zabavna glasbena oddaja.

Ponedeljek, 20. maj:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.20 Naš jedilnik — 11.35 Pesmi z gorenjskega kota — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Novosti iz

arhiva zabavne glasbe — 14.35 Voščila — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 V svetu opernih melodij — 18.00 Kulturni pregled — 18.15 Spored slovenskih narodnih — 18.40 Mladinska oddaja — 20.00 Koncert zagrebških solistov.

Torek, 21. maj:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Pihalna godba — 9.20 Iz zapuščine dunajskih klasikov — 10.10 Od melodije do melodije — 11.15 Za dom in žene — 12.00 Pisana vrsta slovenskih narodnih — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 V zabavnem tonu — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 18.00 Športni tednik — 20.00 Tuje narodne pesmi poje Ljubljanski komorni zbor — 20.30 Namišljeni bolnik (radijska igra).

Sreda, 22. maj:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 S pesmijo po svetu — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Ritmi z juga — 13.30 Pesmi jugoslovanskih narodov — 14.35 Voščila — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 18.10 Priredbe Oskarja Deva — 20.00 Puccini: „Plašč“, opera v 1. dej. — 21.00 Kulturni razgledi.

Četrtek, 23. maj:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Zadovoljni Kranjci so med nami — 10.10 Slavni pevci — slavne arije — 11.00 Pesmi za naše male — 12.00 Šopek zabavnih popevk — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Klavir v ritmu — 14.35 Voščila — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 Domači in inozemski solisti — 18.00 Družinski pogovori — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Drobci iz sudanske lirike.

Petek, 24. maj:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Za dom in žene — 12.00 Poje kvartet Harijski bratje, vmes igrajo Veseli gojci — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Melodije in ritmi — 14.35 Voščila — 15.40 Pred dnevom mladosti — 17.10 Za športnike — 17.30 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku — 20.00 Na večer pred Titovim rajstnim dnevom.